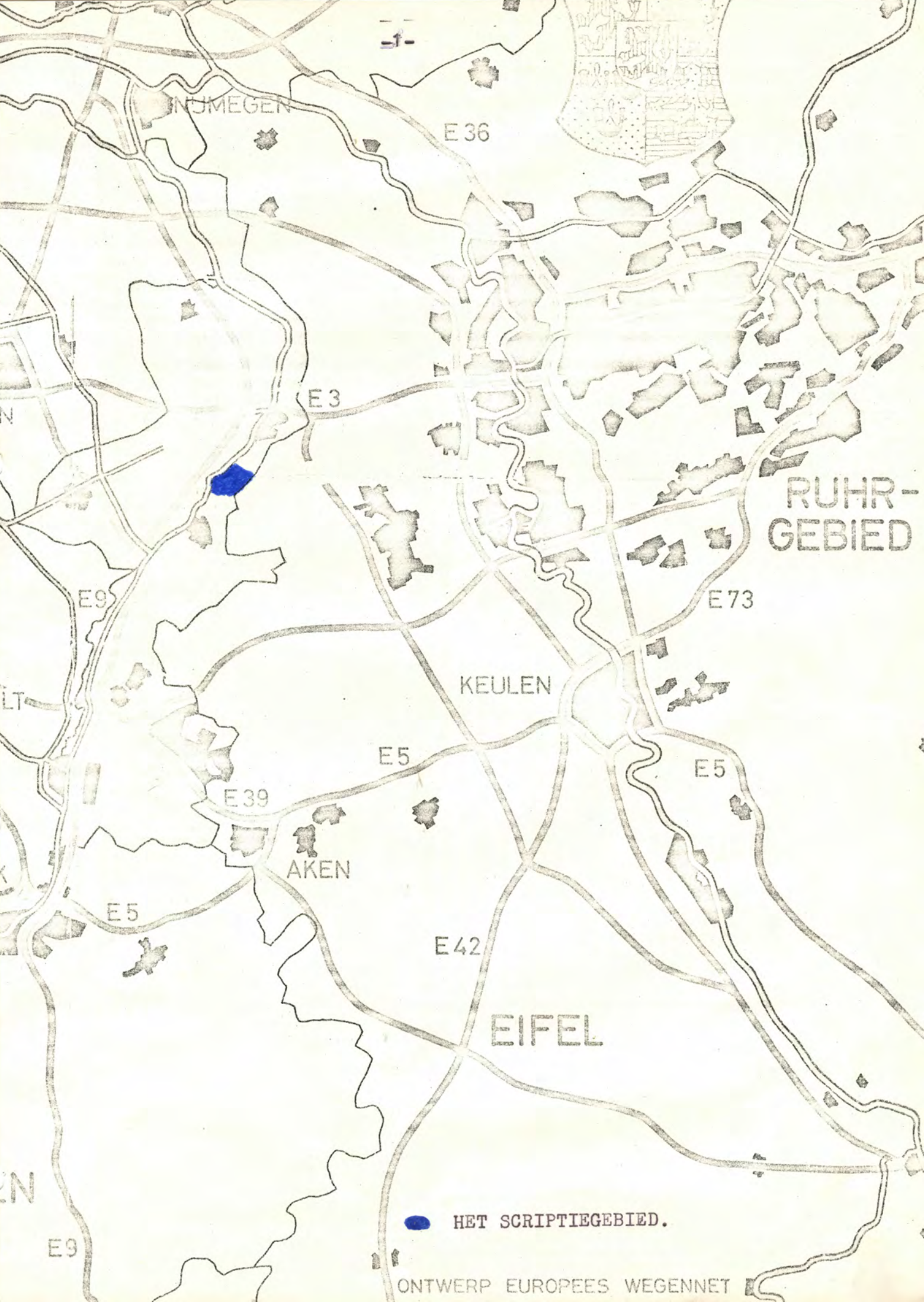

HET LANDSCHAP VAN BEESEL EN REUVER.

**h.p.m. van gassel
boskoop 1972**

-BAND 1-

H.P.M. van Gassel / Harrie
Darwinstraat 10
6132 GW SITTARD
e-mail h.vangassel@planet.nl
Telefoon 046 45 15 900

NIJMEGEN

E36

E3

RUHR-
GEBIED

E73

KEULEN

E5

E5

E39

AKEN

E5

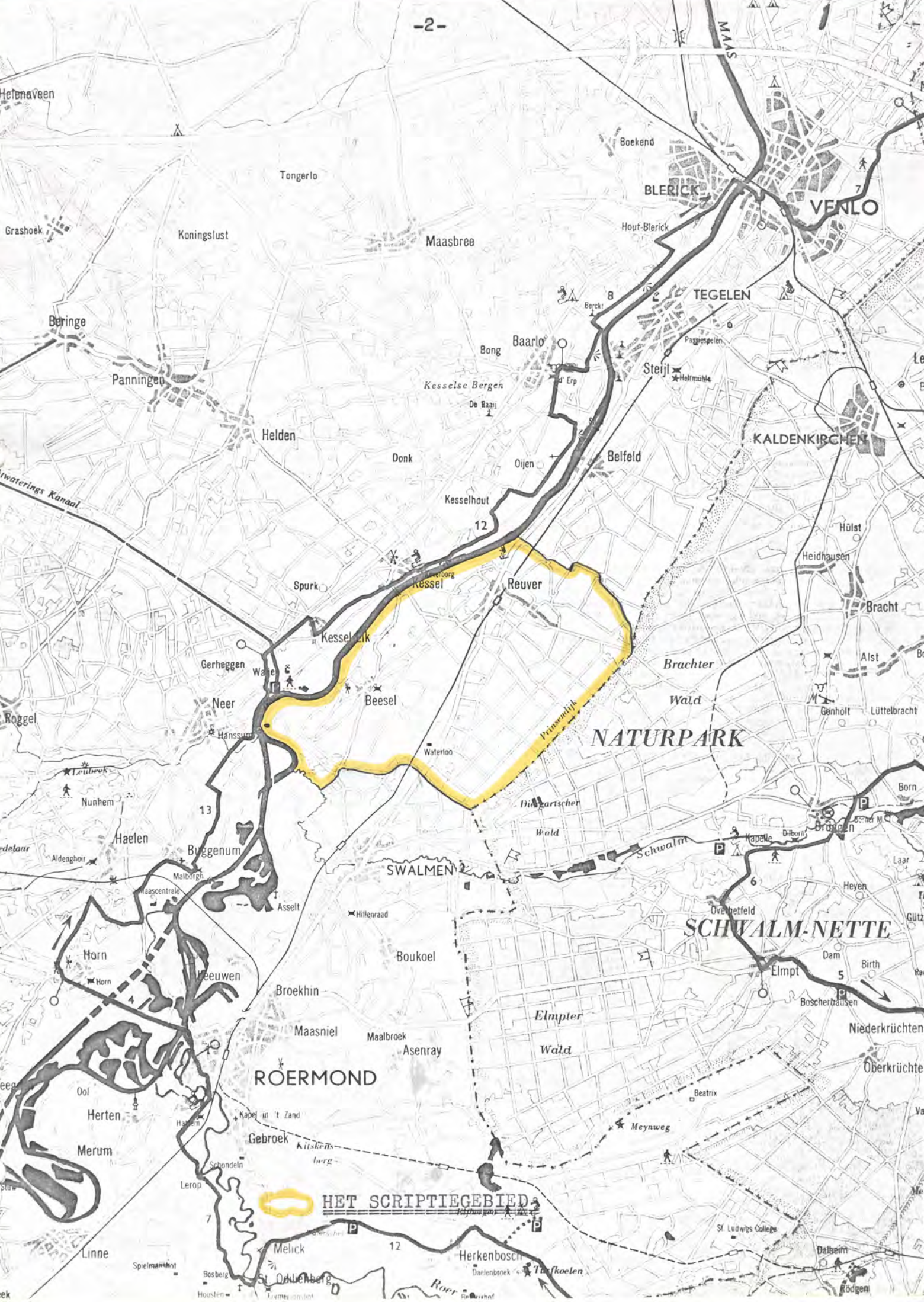
E42

EIFEL

HET SCRIPTIEGEBIED.

ONTWERP EUROPEES WEGENNET

Het Landschap is een ruimtelijk beeld van agrarische en stedelijke gebieden tengevolge van de wijze van grondgebruik. Het beslaat een gedeelte van het oppervlak der aarde, dat vanuit een waarnemingspunt kan worden overzien en afhankelijk is van de tijd en de evaluatie van plant, dier, klimaat en mens.

INHOUD.

=====

	blz.
Kaart van Limburg en omgeving	1.
Kaart Midden-Limburg	2.
Definitie van het Landschap	3.
Inhoud	4-6.
1.2. Inleiding	7.
2.1. Korte beschrijving van het gebied	8.
2.2. Geologie	9-10.
2.2.1. De eerste ontwikkelingen	11-15.
2.3. De bodem	16.
2.4. Historie	17.
2.4.1. Jaartallen	17-18.
2.4.2. Beesel	19-21.
2.4.2.1. Korte schematische ontwikkeling	22-27.
2.4.3. Het Meerlebroek	28-30.
3. De ruimtelijke indeling	31.
3.1. Visueel	31-34.
3.2. De rivierduinen	35-37.
3.3. De beken	38.
3.3.1. De Schelkensbeek	38-46.
3.3.2. De beek door Reuver	47-48.
3.4. De wegen	49-54.
3.5. Eikenhakhoutwallen	55-56.
3.6. Het Broek	57-60.
3.7. Het gebied langs de Rijksgrens	61-67.
3.7.1. Het z.g. Paquay-bosje	68.
3.8. Het gebied langs de Maas	69-74.
3.8.1. De Tas- of Huilbeek	75.
3.9. De bebouwing	76.
3.9.1. De Boerderijen	76-85.
3.9.2. De Boerderij Waterloo	86-89.

		blz.
3.9.3.	Baxhof	90-95.
3.9.4.	Hoosterhof	96-97.
3.9.5.	Het Kasteel Nieuwenbroek	98.
3.9.6.	Reuver	99-103.
3.9.7.	Offenbeek	104-109.
3.9.8.	Veld- en Wégkruisen en Kapelletjes	110-120.
4.1.	De afkalving van de Maas	121-123.
5.1.	De Flora	124-126.
5.2.	De Fauna	127.
6.1.	Afgravingen en ontgrondingen	128-131.
7.	De landbouw	132.
7.1.	Het verkavelingspatroon	132-133.
7.2.	De landbouwkundige ontwikkeling	134.
7.3.1.	De ruilverkaveling te Reuver	135-139.
7.3.2.	De ruilverkavelingen te Beesel	140.
8.1.	De veren	141-142.
9.1.	De recreatie	143-145.
9.2.	De bos op het Duitse hoogterras	145-151.
10.1.	Samenvatting beleidsaspecten	152-154.
11.1.	Geraadpleegde instanties, personen, kaarten en literatuur	155-160.

Aantal bijlagen	16 (A tot en met O)
Aantal kaarten	73
Aantal foto's	174

Foto's: F. van Gassel.
H. van Gassel.

1. Inleiding

Bij het lezen van de scriptie is het noodzakelijk om de kaarten en de bijlagen te raadplegen.

De Arabische nummering verwijst naar de kaarten en de hoofdletters van het alfabet naar de bijgevoegde bijlagen. De kleine letters van het alfabet naar de geraadpleegde literatuur, vermeld in hoofdstuk 11.

Soms wordt verwezen naar literatuur, omdat het voor mij weinig zin heeft om uitsneden hiervan te maken of gedeelten van boekwerken over te nemen.

In het korte tijdsbestek, waarin deze scriptie gemaakt werd, was ik genoodzaakt de verschillende onderwerpen oppervlakkig te behandelen.

Men dient voor ogen te houden, bij het lezen der scriptie, dat deze scriptie gemaakt is met als doel het leren werken met de behandelde leerstof van het vak landschapskunde.

Opgave:

Een scriptie te maken over het landschap in Reuver en Beesel,

- gelet op de ruimtelijke indeling naar schaal en maat door de aanwezige beplanting
- de recreatieve mogelijkheden

Doel:

- Het praktisch leren werken met de behandelde leerstof
- Een analyse te maken van de aard en de structuur van het landschap en deze te gebruiken om het landschap in stand te houden, te gebruiken, te reconstrueren en verder te ontwikkelen op een zodoelmatig mogelijke manier.

Docent: Ir. J.J. Pilon, Hoofdingenieur Rijkswaterstaat Deltadienst.

2.1 KORTE BESCHRIJVING VAN HET GEBIED.

Kaart 1-4 en 27.

Het gebied ligt tussen de Maas (westelijk) en het Duitse hoogterras (oostelijk).

Ten noorden grenst het aan de Gemeente Belfeld met de bekende steilrand en ten zuiden aan de Gemeente Swalmen, waar het riviértje de Swalm gedeeltelijk de gemeentegrens vormt.

Het gebied wordt doorsneden door enkele beken.

Reuver ligt op het landschap terwijl Beesel ingebed ligt in een beekdal.

Parallel aan de Maas liggen de herbeboste rivierduinen, welke tot in Belfeld doorlopen.

Beide dorpen hebben een ontgonnen Broekbos. Het ontgonnen Broekbos van Reuver loopt door tot in Belfeld.

Ten oosten van Beesel liggen nog enkele boerderijen op kleiruggen.

Een gedeelte van het Reuverse Broekbos is herbebost met dennebomen.

2.2 GEOLOGIE.

Kaarten 5-8 en bijlage K.

Ter oriëntering enkele schematische indelingen.

INDELING VAN HET KWARTAIR.

TIJD. VAK	TIJD v. CHR	INDELING	KLI-MAAT	PLANTENGROEI	DIERENWERELD	CULTUUR	AFZETTINGEN OF EROSIE
HOLOCEEN	- 750	Subatlanticum	heden-vochtig	Cultuurbossen, Beuken, Haagbeuken		Heden Romeinse tijd, IJzertijd, Bronstijd	Zandverstuivingen, Veenvorming, vorming Zuiderzee
	- 3000	Subboreaäl.	kouder droog	Toeneming beuk en haagbeuk, afnem. eik en hazelaar, uitbreiding heide-velde		Bekervolken, Hunebedbouwers	Stilstand veenvorming
	5800	Atlanticum	warm vochtig	Op hoge gronden eiken, hazelaar en linde, op lage gronden elzen, snelle afnem. dennenbossen		Bandkeramiek, Tardenoisien	Veenvorming, Doorbraak Atlantische Oceaan naar Noordzee via Nauw van Calais
	7000	Boreaäl	warm droog	Afneming dennenbossen		Mens van Hengelo	Moerassen
	8250	Préboreaäl	warmer	Opkomst eik, iep, linde, dennenbossen met hazelaar		Ahrensburg	Zandverstuivingen
PLEISTOCEN	65000	Würm-ijstijd. (Weichselien)	koud	Toendralandschap	Edelhert, wolharige neushoorn, rendier, mammoet, berrund, wilde zwijnen, reuzen-herf	Tjonger	Noordzee droogge-vallen, Vorming laagterras
		Riss-Würm interglaciaal (Emien)	warm			Tegenwoordige mens (Homo sapiens)	Veenvorming
	200000	Riss-ijstijd. (Saalien)	koud, warmer, koud	Landijs bedekte noordelijk deel van Nederland	Holentbeer, holenleeuw, mammoet	Mousterien, Neanderthal mens	Vorming middenteras, interstadium met erosie, Vorming hoogterras
		Mindel-Riss interglaciaal (Holsteinien)	warm			Swanscombe mens	Rivierafzettingen en erosie, Holsteinzee afzetting
	450000	Mindel-ijstijd (Elsterien)	koud	Toendralandschap		Heidelberg mens	Zandafzetting door rivieren en mogelijk ook door winderosie
		Günz-Mindel interglaciaal (Cromerien)	warm			Pithecanthropus	Erosie, Zandafzettingen, Erosie
	600000	Günz-ijstijd. (Menapien)	koud			Sinanthropus	Afzettingen en erosie
		Tiglien	warm	Verschillende sub-tropische bomen en planten	Beyers, herten, marferts, hyena's, zebra's, olifanten, apen, beren, lapir's		Afzettingen o.a. klei van Tegelen
	1 Milj.	Prätiglien	warmer	Tulpenboom, okker-noot	mastodonten, herten, neushoorns	Australopithecus	Rivier- en zeeafzettingen

Tertiair
Plioceen-Reuverien

klei van Reuver.

Bron: Uitgave Heemkundevereniging Roerstreek 1969.

IX. GEOLOGISCHE GESTELDHEID
VAN HET BENELUXGEBIED

<i>Gesteenten</i>	<i>Ouderdom (in mil- joenen jaren)</i>	<i>Plooiing</i>	<i>Geologisch voorkomen aan of bij de aardoppervlakte</i>
-------------------	--	-----------------	---

Holoceen			Noordzebekken, voornamelijk als zee- en rivierafzetting of duinen.
Pleisto- ceen	1,5		Noordzebekken, als löss of rivierafzetting ook in het heuvelland.
Tertiair	60		Voor al aan de zuidrand van het Noordzebekken, in het lagere heuvelland en langs het Winterswijken Triasmassief.
Krijt	127	saxo- nische	(boven:) aan de oost- en zuidrand van het Brabants Massief (onder:) saxonische plooiingsgordel van Bentheim.
Jura	152		Gutland en Belgisch Lotharingen, langs de flank van het Winterswijken Massief.
Trias	182		Gutland, Winterswijken Massief.
Perm	203		Hier en daar op het oostelijke Ardennenmassief.
Carboon	255	hercynische	Op de flanken van en in bekkens langs het Brabants Massief, in het synclitorium van Dinant.

210

Devoon	313		Als dat van het Carboon, in het synclitorium van Wiltz, plaatselijk in de Ardennenanticlinale.
Siluur	430	caledonische	Brabants Massief (Belgisch heuvelland). Eifeloverschuiving (Condrusische Ardennen), oostelijk Ardennenmassief (omgeving van Stavelot).
Cam- brium	600		Brabants Massief, Ardennenmassieven.

Bron:

Dr. H.A. Visscher
De Landschappen van
het Beneluxgebied.

2.2.1.

De eerste ontwikkelingen.

De zee nam weer bezit van geheel Nederland, omdat we in een dalingsveld van de aardkorst lagen welke zich uitstreckte van Ierland tot Silezië. De afwatering van het achterliggende gebied vond plaats in onze richting waardoor zich grote moerassen vormden. Dit was de eerste aanzet van het ontstaan van een delta, waarbij de Rijn en de Maas nog in elkaar gevlochten waren. Dit gebeurde reeds 300 miljoen jaar geleden. De Maas en de Rijn hebben vaak hun stroombed verlegd onder invloed van het draaien van de aarde om zijn eigen as en om de zon en door de aantrekkingskracht van de zon en de maan. Zo vindt dan ook in München-Gladbach vlak over de grens Maasgrind en Rijngrind bij elkaar.

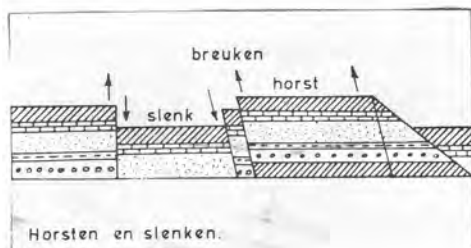
Ons gebied werd stelselmatig opgehoogd door verweerd materiaal, dat bestond uit puin, slib en plantenresten. In de ondergrond, alles wat bedolven ligt onder de zand en de grindlagen, vinden we steenkool dat 60 miljoen jaren nodig had om te ontstaan.

In de ondergrond van Beesel loopt een steenkolenlaag vanaf Vlodrop via Beesel en Helden naar Helenaveen. Het bestrijkt een breedte van ongeveer 10 kilometer. Bij de daling van het kustland werd de plantengroei bedekt met een dikke puinlagen, die door de rivieren werden meegevoerd.

Bij een verminderde daling van het kustland ontstond weer een weelderige plantengroei.

Dit proces moet vele malen hebben plaatsgevonden. Dikke puinlagen drukte de plantengroei samen. In de ondergrond komt men dan ook tientallen kolenlagen tegen van 30 cm tot 1,5 m dikte afgewisseld met zand en leisteenlagen van 20 tot 40 m.

Voor 1,5m kolen is 20-40 m plantengroei nodig. In Midden-Limburg heeft men op grote diepte steenkool aangeboord, omdat dit gebied op een horst ligt de z.g. Peelhorst.

Bron: Heemkundevereniging
Roerstreek 1969.

Een horst is een schol van de aardkorst waarbij bepaalde gesteentelagen bij de aardoppervlakte naar verhouding hooggelegen zijn. Ten noorden en ten zuiden van de strook boorde men geen steenkool aan omdat deze te diep was weggezonden de z.g. slenk van Venlo en de Roerdalslenk.

Na de Kolentijd kwam de IJstijd.

Nederland was toen weer helemaal door de zee overspoeld en in geheel Limburg bezonken vele kalkdier-tjes, schelpen en resten van zeedieren.

Het Tiglien en het Reuverien.

In deze tijd was ons gebied warm en groeiden er vele soorten planten en leefden er vele soorten dieren o.a. de aap. In de landperiode voerden de rivieren zand en klei aan. Waar veel plantengroei was vormden zich later bruinkool. Langs de Rijksgrens op Duits gebied in het hoogterras, werd door de rivieren in zoet water klei afgezet in dikke lagen.

De Bovengrond.

Deze bestaat uitsluitend uit diluviale afzettingen

Kleigroeve op het Duitse Hoogterras in exploitatie. Duidelijk zijn de zand, grind en kleilagen te onderscheiden. De kleilaag is ongeveer 3,5 m dik.

en is ongeveer 1 miljoen jaar geleden begonnen. In deze tijd werden zand, grind en klei afgezet.

De rivieren stonden onder invloed van de steeds terugkerende klimaatsveranderingen.

Bij onderzoekingen naar de plantengroei uit die tijd vond men zaden van berk, eik, populier en de linde, in totaal ongeveer 100 soorten.

De Maas die haar loop vaak veranderde, spoelde een laag weg van ongeveer 40 m. dikte. Hierop is nu de Gemeente Beesel gelegen.

Op de scheiding van het laagterras en het hoogterras bepaalde men de Rijksgrens, welke tevens diende als natuurlijke grens n.l. de broekbossen. Deze waren vroeger ondoordringbaar.

Door de IJstijden en de Tussenijstijden en onder invloed van dalingen/of rijzing van zee of land stond de Maas zeer laag. Door de westenwinden ging het afgezet zand op het laagterras stuiven op de oostelijke oevers en stoven op tot stuifduinen, die nu parallel aan de Maas lopen en later door de mens bebost zijn.

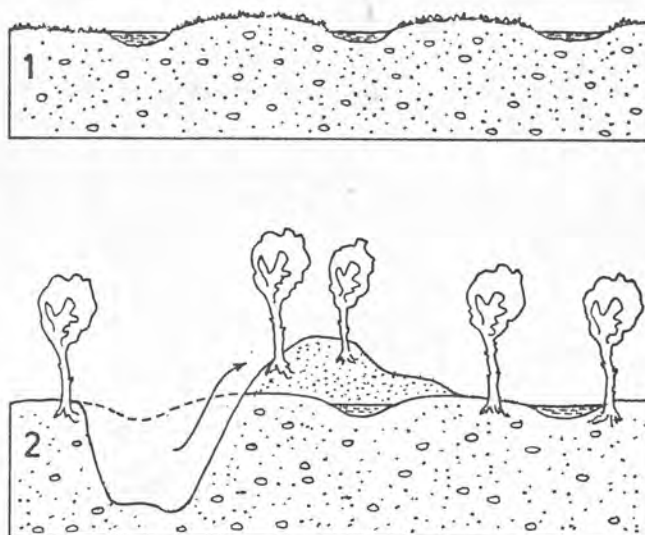

Fig. 20. Het ontstaan van de holocene rivierduinen. 1. Landschap met vlechtende rivier uit de laatste ijstijd. 2. Diepte-erosie en verstuiving van de daarbij gevormde kale, droge rivieroevers.

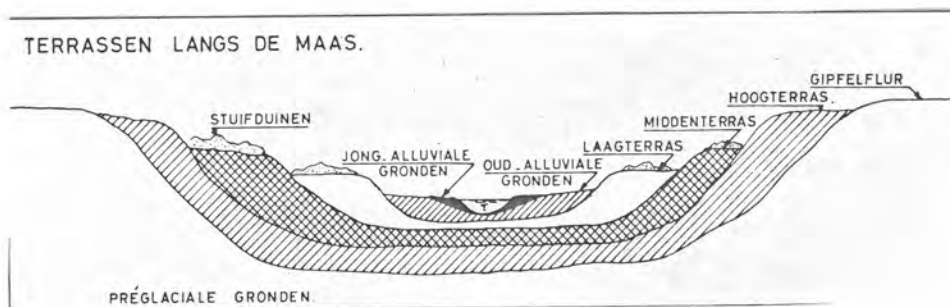
Bron:

Dr. H.A. Visscher

De stuifduinen worden nu genoemd:

- De Lommerbergen
- De Walsberg
- De Donderberg

In de uitgewaaide beddingen vormden zich broekbossen. 20.000 jaargeleden sneed de Maas zich door de verminderde stroomsnelheid, dieper in. Na deze droge periode kwam een natte periode, waarbij de uitgewaaide beddingen weer gedeeltelijk volstroonden. Toen weer een droogteperiode aanbrak kon het water in de uitgewaaide beddingen niet meer wegstromen en begon de moerasvorming. Hieruit vormden zich de broekgronden.

Bron: Heemkundevereniging Roermond 1969.

Bij het nemen van een dwarsprofiel bij Beesel in oostelijke richting komt men de volgende afzettingen tegen, zie kaart 5-8

Rivierklei 50 m breed

Rivierzand 140 m breed

Stuifzand 1100 m breed

Rivierzand 500 m breed (Bussering)

Laagterras van de Maas 2700 m (Kasteel Waterloo)

Hellingpuin 10 m breed

Hoogterras (Duitsland)

Tussen Kessel en Reuver naderen zich beide laagterrassen op 500 m, de z.g. Poort van Kessel.

Door de wateroverlast en de kwel van het achterliggende gebied vormden zich in de broekbossen watergeulen, die hun afwatering zochten naar de Maas.

Zie de blauwe lijnen op kaart 17 en 18.

Zo vormden zich Schelkensbeek, de Tas- of Huilbeek en de Teutebeek. De Swalm verzorgde de afwatering van het achterliggende Duitse gebied.

De breedte der beekdalen is verschillend. De Schelkensbeek beneden Ronckenstein is 150 m breed.

Het beekdal van de Tasbeek is max. 1500 m breed in het Broek en in Beesel zelf 100 m. De ondergrond van deze laatste beek bestaat uit oudere rivierafzettingen. Op de plaats waar nu Beesel ligt, moet dan ook vroeger de Maas gestroomd hebben. Toen het waterpeil van de Maas zakte kwam in Beesel deze Maasarm gedeeltelijk droog te staan.

2.3. De Bodem.

Voor een uitgebreide bodemkundige beschrijving wordt verwezen naar bijlage A en de kaarten 17 en 18.

De onderwerpen die direct betrekking hebben op het hier behandelde gebied zijn blauw aangestreept.

2.4. Historie

2.4.1. Jaartallen.

800 v. Chr. bewoning door de Kelten.

200-52 voor Chr. bewoning door de Menapiërs, een Kelto- Germaanse stam.

358 na Chr. De Franken komen Limburg binnen.

Het gebied wordt in gouwen verdeeld. De gouw-
graaf wordt aangesteld met uitgebreide bevoegd-
heden, welke een van de oorzaken is, voor het
ontstaan van het Middeleeuws feodalisme.

400 na Chr. De Romeinen trekken weg, na de landbouw
op een hoger peil te hebben gebracht. Zij maken
ook een begin met de verwerking van klei. 2e
Heerbaan aangelegd van Heerlen via Swalmen,

Beesel en Reuver naar het noorden.

668-709 Kleine Lambertuskapel gebouwd.

800 Invoering drieslagstelsel.

950-1279 Het gebied is in Duitse handen. Verschillende
gravenregeerden hier.

1279 Gebied verkocht aan de graaf van Gelder.

1285 Over gedaan naar het Ambt Montfoort.

1400 Kasteel Nieuwenbroek gebouwd. Instelling sche-
penbank met 7 schepenen.

1477 Verbouwd worden; rogge, gerst, haver, koolzaad,
bieten, wortelen, erwten en
wikken.

Watermolen gebouwd te Ronckenstein.

1510 Verovering van het gebied door Keizer Karel V.

1572 Oranje viel Midden-Limburg binnen en vestigde
zich in Hillenraadt te Swalmen.

1574 Lodewijk en Hendrik van Nassau trekken naar
het noorden.

- 1600 Johann van Holthuysen te Beesel weigert zijn Staatse cotributie te betalen.
- 1632 Fred. Hendrik op doortocht door de Roversheide, van Herkenbosch naar Bracht.
- 1713 Pruisische heerschappij.
- 1715 Barrière-traktaat in Midden-Limburg.
- 1794 Het gebied is in Franse handen en deze maken een begin met het vastleggen van de eigendoms-grenzen.
- 1814 Limburg wordt toegewezen aan Zuid-Nederland onder Koning Willem de I. De grens wordt bepaald met Duitsland, n.l. een halve Duitse mijl van de Maas.
- 1834 Reuver wordt een afzonderlijke parochie.
- 1839-1880 Spoorweg aangelegd.
- 1890-1910 Grootscheepse ontginningen.
- 1900 Achterstand in de landbouw ingehaald door het bouwen van proefstations, proefboerderijen en het oprichten van scholen.
- 1932 Grote overproductie in de landbouw en veeteelt.
- 1940-1943 Ruilverkaveling te Beesel.
- 1971 Ruilverkaveling te Beesel voor de tweede maal afgestemd, evenals in 1965.
- 1963-1973 Ruilverkaveling te Reuver. Deze nadert haar voltooiing.

2.4.2.BEESEL.

Het dorp is geen specifiek esdorp, zoals dat voorkomt in o.a. Drenthe omdat de afstanden tussen de beken en de terrassen te gering was, om er met veel succes grote schaapskudden te weiden. Men noemt dit echter een gemeeynte. Hiermee duidt men een gebied aan, waarbinnen een of meer dorpen en/of gehuchten liggen en die private eigendommen waren van de Heer, een z.g. horig dorp.

Om een duidelijk beeld te krijgen van het landschapelijk groeiproces moet men teruggaan naar ongeveer 800 na Chr. het tijdstip waarop het Romeinse Rijk instortte. De mensen uit het oosten kregen de behoefte om te verhuizen naar mildere klimaten. De stammen vestigden zich het eerst langs de Maas, waar de grond het vruchtbaarste was.

De bossen, moerassen en de graslanden waren dicht in de buurt. Wat niet individueel in cultuur gebracht was, diende sinds de feodale tijd tot gemeenschappelijk gebruik voor de bewoners uit die streek.

Het hout kapte men in de bossen. De varkens werden geweid in de bossen en op de broekgronden, het hoornvee en de schapen op de gemeenteweiden. In de uiterwaarden van de Maas en op de beekbezinkingsgronden liet men vee grazen en hooide men, dus op de z.g. groengronden. Dit waren bij uitstek weidegronden, doordat de beek en de rivier regelmatig buiten haar oevers traden, en zodoende een zekere mate van bemesting aan de grond gaf. Nadat de schapen het broekbos omgevormd hadden tot heide, stak men er later weer de heiplaggen voor de mest en voor in de stallen.

Bij grondgebrek begon men dààr met devontginning, waar de rijkste gronden lagen en die het dichtst bij het dorp lagen.

De boerderijen lagen dicht om een soort brink, met in het midden daarvan soms een waterplas, om het vee te drenken. In Rijkel is dit "brinkje" nu volgeplant met laagstam fruitbomen. In Beesel fungeert het nu als pleintje. Devbrink is hier bij benadering een driehoek. Om het dorp heen lag het bouwland en de heidevelden.

Dit dorp stoelt dus op een 1000 jaar oude landbouwkundige traditie en is op natuurlijke wijze ontstaan uit het landschap. Een verdere uitbreiding, die niet hiermee harmonieert, zal afbreuk doen aan het hele dorp.

De losse boerderijbebouwing werd bij de brink door zware kastanjes aan elkaar geregen. Helaas zijn er enkele verdwenen uit de dorpskern. Men heeft de kastanjes vervangen door een sierkers, een boom die geen bindende functie van de bebouwing kan vervullen, omdat deze te klein blijft.

De losse boerderijbebouwing werd door zware kastanjes
aan elkaar geregen op de brink.

2.4.2.1.

Korte schematische ontwikkeling.

De grond voor bouwland werd ontgonnen uit een gebied dat bebost was. Om het wild uit de akkers te houden legde men eikenhakhoutwallen aan. Langs de wegen werden veel eikebomen geplant, die men later weer gebruikte voor de bouw van boerderijen. Een bruidsschat bestond dan ook vaak uit een aantal flinke eikebomen.

Het feodalisme kwam op, en de heer bouwde langs de Tasbeek een kasteel, (zie kaart 1).

Individualisten trokken uit het dorp de "wildernis" in omdat o.a. geen bouwland meer beschikbaar was in het dorp. Zo werden de volgende boerderijen gesticht; Baxhof, Klaashof, Hoosterhof en Wilde Hoeve. De hoven zijn waarschijnlijk later tot de-
pendances gemaakt van de heer. Een tiende deel van de opbrengst moest aan de heer worden betaald. Dit werd opgeslagen in de tiendschuur die bij de boerderijen aanwezig was.

Het akkerareaal werd uitgebreid en het broekbos omgevormd tot open heide, veroorzaakt door de beweiding met schapen. De oude broekbossen noemde men nu; Backheide, De Heide en Willerheide.

Roggecultuur in het groot was niet aanwezig i.v.m. gebrek aan cultuurgrond. Daardoor is de omschakeling zoals in de tijd van de grote landbouwcrisis van 1880-1900 veel gemakkelijker gegaan.

Wanneer het akkerbouwbedrijfsdeel minder lonend wordt specialiseert men zich in de melkveehouderij. Wanneer ook de afzet van deze produkten stagneert, zoekt de boer het in de fruitteelt, tuinbouw, eierproduktie, haantjesindustrie en champignonenteelt.

Door plaatsgebrek gaat men buiten de kern wonen. De boerderij in de kern wordt afgebroken of omgevormd tot winkel en de schuur tot opslagruimte. De boeren verhuizen naar het buitengebied.

Geleidelijke opvulling van de bestaande rivierduinen met;

- recreatieprojecten
- fabrieken
- boerderijen met bouwland
- bungalows
- sportvelden

Ook

Deze woning harmonieert niet met het landschap.

Verdere uitbreiding van warenhuizen in een toekomstig regionaal landschapspark is niet wenselijk.

Een gedeelte van de rivierduinen is hier ontgonnen waardoor de lelijke fabrieken vanuit de Maas zichtbaar worden.

Met een landschappelijke beplanting zou deze visuele vervuiling kunnen worden teniet gedaan.

Verder komen in de rivierduinen voor:

- waterwingebied met zuiveringsinstallatie
- oude vestingen
- zandgroeven
- leemkuilen
- zwembad

Het zwembad in Reuver is zeer vakkundig in de rivierduinen ingebed. Het ligt beschut aan alle zijden door een afwisselende beplanting. De speel en ligweiden heeft men gesitueerd op de bestaande hellingen, waarbij men de bestaande bomen gehandhaafd heeft. In het bos heeft men verder een open plek gekapt voor parkeergelegenheid. Deze open plek wordt bijna niet gebruikt omdat men de auto liever in de beschaduwde bosrand neerzet en dus niet in de felle zon.

De uitdrukking in Beesel wonen en op de Reuver komt voort uit de landschappelijke ligging. Beesel ligt in een Beekdal in tegenstelling met Reuver dat op het laagterras gelegen is.

Door de ontwikkeling van o.a. de techniek en de communicatiemiddelen na 1850 kwam dit autarkisch dorp in conflict met de nieuwe maatschappij. De tarwe werd met massa's uit de V.S. ingevoerd en verdrong de rogge als broodgraan. De Australische wol werd zo goedkoop ingevoerd dat eigen produktie geen zin meer had. Men zocht een nieuwe bestaansbron en vond deze in de kleiwarenverwerkende industrie, vooral in Reuver.

Beesel ligt verzonken in het beekdal. Alleen de kerktoren duidt op enige menselijke activiteit.

2.4.2. HET MEERLEBROEK.

Ligging.

Dit broek vormt een onderdeel van de broekgronden die parallel aan de Maas lopen. Oostelijk ligt het Duitse hoogterras en ten noorden het Meelderbroek in de Gemeente Belfeld. Ten zuiden ligt het gebied tegen het Swalmdal aan.

Het Meerlebroek is waarschijnlijk tot omstreeks 800 intact gebleven als Broekbos. Het moet er waarschijnlijk zo uit hebben gezien, als het Broek in Beesel, dat door de hoge grondwaterstand nooit helemaal ontgonnen is.

Het huidige niet ontgonnen Broek te Beesel.

Vanaf 800 gebruikten de boeren uit Beesel en Belfeld het gebied om de schapen er te laten grazen. Hierdoor werd het broekboa omgevormd tot heide. Deze schapen zorgden ook voor de mest op het bouwland. Het heideveld is dus geen natuurlijk landschap. Het Meerlebroek werd dan ook later De Heide genoemd. (zie kaart 60).

In 1880 ongeveer wilde men de heide gaan ontginnen en het omvormen tot weiland of grasland.

In 1886 werd de Markewet uitgevaardigd, volgens welke de gemene weiden verdeeld moesten worden in privaatbezit. Op dat moment was het gebied in gebruik als weidegebied voor iedereen.

De volgende gebeurtenissen waren de oorzaak van deze noodzakelijke ontginning;

- de invoer van de Australische wol
- opkomst van de kunstmest
- lancering van nieuwe ideeën omtrent de voeding van de plant
- gebrek aan cultuurgrond door de groei van de bevolking

Toen men de hei dan ook niet meer als een natuurlijke grens nodig achtte begon men onder leiding van de Heidemaatschappij het gebied te ontginnen. Zie kaarten 60,61 en 62.

De aanpak was grootscheeps, zodat er percelen ontstonden van;

- 1000 x 450 m
- 1700 x 450 m
- 1200 x 1000 m

In principe moesten alle kavels rechthoekig worden. In de overgangsgebieden werd kavel en weg zoveel mogelijk aan de bestaande toestand aangepast.

Het gebied in het zuid-oosten liet men voorlopig liggen omdat dit te laag lag en te nat was. (zie kaart 62). De boerderijen werden gebouwd langs enkele wegen en op de hoeken der kavels.

Uit Noord-Holland haalden men de boeren, omdat de eigen bevolking de arme grond te goed kende.

Uit deze ontginning ontstond het JONGE KAMPENLAND-SCHAP, met als karakteristieke kenmerken:

- rechte wegen
- rechthoekige kavels
- een enkele verdwaalde berkenboom op de kavelgrens
- resten van struik- en dopheide in de wegbermen en overhoeken
- prikkeldraad gebruikt als perceelsafscheiding
- weinig beplanting

Het is verder een ongezellig landschap, dat parasiteert op de gezelligheid van de dorpskernen van Beesel en Reuver.

3. DE RUIMTELIJKE INDELING.

3.1. Visueel.

Naar de ruimtelijke verscheidenheid kan men het landschap verdelen in verschillende types:

Het Duitse Hoogterras geeft een zekere schaal aan het landschap, welke in het Meerlebroek na de ontginning te groot is geworden.

Het ruimtelijk verschil berust op de grootste ruimtemaat en op de kenmerken van de begrenzing n.l. gesloten, open of doorzichtig.

Type	grootste ruimtemaat	randkenmerken
Bos	geen of beperkt	vierzijdig door bossen omsloten
Beekdal	beperkt of doorzichtig	gesloten beplan- ting
Boslandschap	300 m	gesloten randen, hoogten en/of bossen
Gesloten coulissen- landschap	500 m	transparante ran- den van o.a. bomenrijen
Open coulissen- landschap	1000 m	idem

Het is duidelijk dat het bijna altijd ontbreken van een of meer randen ook vrijwel nooit scherpe grenzen tussen de ruimtelijke landschappen getrokken kunnen worden. Er is dan ook meestal sprake van overgang van het ene in het andere landschap hetgeen visueel ook als zodanig wordt ervaren.

De voornaamste ontwikkeling die visueel heeft plaatsgevonden is de verandering van een kleinschaligheid naar een grootschaligheid.

Kleinschalig.

Grootschalig.

Oorzaken van deze schaalvergrotingen zijn veroorzaakt door:

- ontginningen
 - beweiding met schapen
 - kappen van de hakhoutwallen
 - woningbouw, hierdoor werden bossen gekapt
 - verdwijnen van de meidoornhagen langs de Maas
 - rooien van boomgaarden
- zie kaarten 58-64

Schaalvergroting, door het verdwijnen van de hoog-
stam boomgaarden. Op beide foto's ziet u links
dezelfde schuren staan.

3.2. DE RIVIERDUINEN.

--

Zie kaarten 32, 33 en 66.

Voor het ontstaan hiervan wordt verwezen naar
hoofdstuk 2.2.

De beplanting bestaat voornamelijk uit slecht ge-
groeide dennebomen, eiken en berken en is daardoor
juist voor de recreatie aantrekkelijk.

Kenmerken:

- Geen rechthoekig ontsluitingspatroon van de we-
gen maar steeds afwisselend. Voor auto's moeilijk
begaanbare wegen zodat het een ideaal wandelgebied
is.
- Grote hoogteverschillen op korte afstand.

Grote hoogteverschillen op korte afstand.

- De open plekken die voorkomen verschillen vaak door schaal en maat.

- De beplanting bestaat uit naalddhout en loofhout.

Links op de foto is duidelijk het stuifzand te zien. Het voetbalveld ligt op het laagterras van de Maas. Aan de rand liggen de stuifzandduinen. Zie kaart 8 en 18.

3.3 De Beken.

Er stromen de:

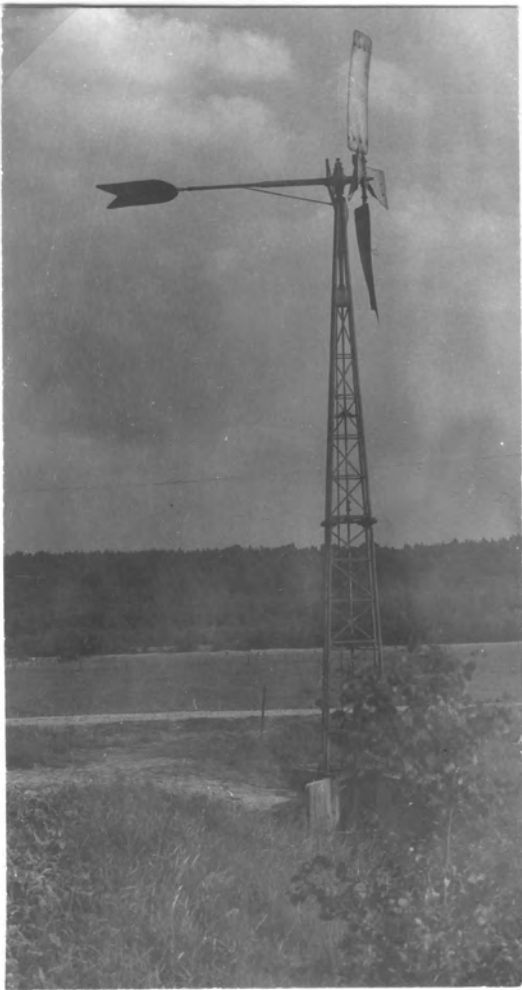
- De Schelkensbeek
- De Gansbeek
- De Tas of Huilbeek

De Schelkensbeek.

We volgen de loop van de beek tot aan de rivier. De beek heeft vroeger in verbinding gestaan via de Gansbeek, Molenbeek, Venbeek met de Wilderbeek. Zie kaarten 17,55 en 58.

De beek vormt zich in het Meerlebroek. De kwel v van het Duitse Hoogterras wordt gedeeltelijk via deze beek afgewaterd. Dit afwateringsgebied beslaat ongeveer een oppervlakte van 200 ha. Zie kaart 19. Een gedeelte achter de St. Willibrordus hoeve wordt met een eenvoudig windmolentje ontwaterd, omdat dit te laag ligt. (zie foto)

Om de ontwatering te verbeteren groef men omstreeks 1900 rechte sloten. Door de latere ruilverkaveling werd deze afwatering nog verbeterd.

Onderbemaling d.m.v. een windmolentje.
Op de achtergrond het Duitse Hoogterras.

Links op de foto een afwateringsbeek gegraven in de tijd van de broekontginningen en "verbeterd" bij de ruilverkaveling. Rechts een "wilde" beek met een rijke wildeflora.

Verdwijnend beeld in
dit gebied!

Kleinschalig wandelgebied met een rijke flora en fauna.

In het gehuchucht Ronckenstein werd omstreeks 1600 een watermolen gebouwd, om de verschillende landbouwprodukten te malen. De agrarische bevolking is reeds verdwenen en de plaats is ingenomen door individualistische rustzoekende mensen.

In de vijver houden zich veel watervogels op, die een leuke attractie vormen voor de voorbijgangers.

Links werd het water opgeslagen in een vijver (niet zichtbaar op de foto). De stroomsnelheid werd vertraagd en het meegevoerd slib zette zich in de vijver af waardoor deze vaak dichtslibt.

De woningbouw, links op de foto, nadert de beek zeer dicht. Wil men echter het beekdal optimaal benutten, dan zal men de beekdalen als uitgangspunt moeten nemen en de structuur van het omringende gebied hierop afstemmen.

Vakwerkbouw van omstreeks 1600..

Het aquaduct.

Door de onderste boog stroomt de Schelkensbeek, terwijl de Gansbeek d.m.v. een duiker links binnenstroomt. Boven de boog bevindt zich nog een boog, waar onder door de weg loopt. Deze is zichtbaar als zwart vlekje. De witte lichtvlek boven geeft de plaats aan waar de trein over heen rijdt.

Holle weg in het beekdal, welke voor een natuurlijke afwatering zorgt. Ook nu nog vindt de afwatering via het pad plaats.

Dit is hetlaatste gedeelte van de Schelkensbeek. Het is slecht toegankelijk en daardoor een ideale broedplaats voor vogels. Het merendeel van de opgaande beplanting bestaat uit populier en els.

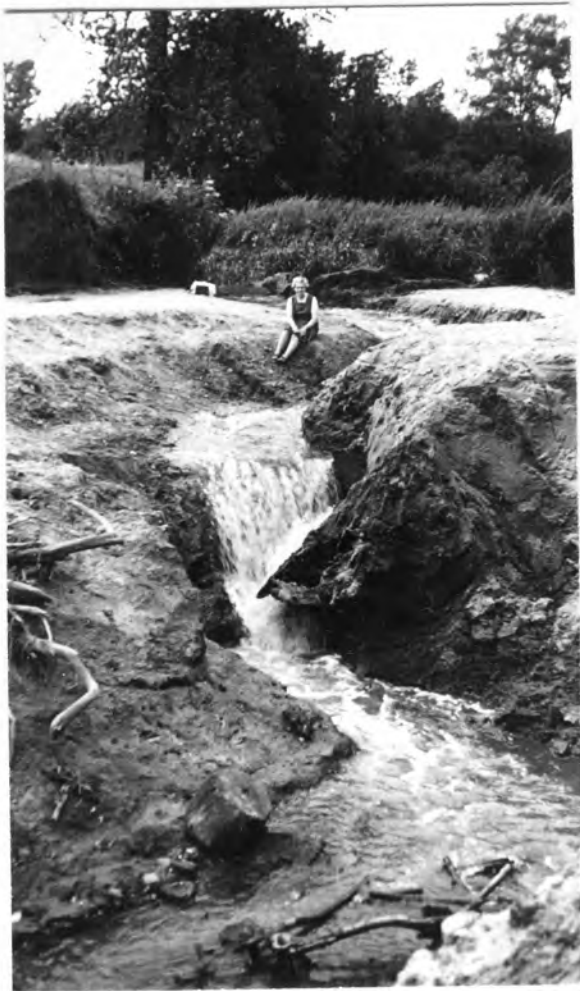
De afwatering in het Meerlebroek wordt steeds versneld met als gevolg, dat het water de natuurlijk gevormde oevers aantast. Het vroegere Broekbos was een ideale buffer voor de waterberging. Deze ving grote hoeveelheden water op en liet dit langzaam afvloeien.

De vbeek door Reuver.

In deze beek , een zijbeek van de Schelkensbeek wordt nog rioolwater geloosd, met als gevolg veel stank,,rommel en zwarte slib.Op de plaats waar deze twee beken bij elkaar komen, treedt ggen vermenging op omdat het s.g. van het water verschillend is. In de nabije toekomst zal waarschijnlijk op deze plaats (zie foto) een rioolzuiveringsinstallatie gebouwd worden.

De vervuiling van de beken door o.a. plastic neemt steeds ernstiger vormen aan. Ook het bouwen van dammen in het rioolwater komt herhaaldelijk voor.

Hier komt de Schelkensbeek in de Maas. Duidelijk is te zien hoe diep de beek zich ingeschuurd heeft. In het Meerlebroek vindt steeds een snellere afwatering plaats, waardoor de beek zich steeds dieper insnijdt.

Een boerderij aan de rand van een beekdal. De schuren doen afbreuk aan het landschap. Door een landschappelijke beplanting kunnen deze schuren aan het oog worden onttrokken.

3.4. DE WEGEN.

Voor een niet landschappelijke indeling wordt verwezen naar bijlage L achterin en kaart 43.

Landschappelijke indeling:

- weg in een ontginningslandschap omstreeks 1900
- weg in een ontginningslandschap verhard
- weg door verstedelijkt gebied
- weg op de grens van terrassen
- weg op de grens van grondsoorten met een verschillende bodemkundige samenstelling
- hölle wegen
- schaapsdreven

Agrarische weg in een ontginningslandschap,
en verhard tijdens de ruilverkaveling.

Niet verharde weg in
het ontginningsland-
schap.

Weg waar veel fabrieken aanliggen. Er is geen beplan-
ting aanwezig en er is geen plaats voor.

Er is maar aan een zijde
beplanting aangebracht
omdat:

- de schaduw van de bomen
geen schade aan het gewas
op de akker kan geven.
- links bovengrondse leidingen
lopen.

Holle weg in het beekdal welke voor een natuurlijke
afwatering zorgt.

Holle weg met aan twee zijden beplanting. De bebouwing doet afbreuk aan de weg omdat deze de weg te dicht genaderd is. Dit is het duidelijkste te zien indien men de bebouwing afdekt met een stuk papier en de rest vrijlaat.

De Rijksweg van Swalmen naar Reuver. Rechts en links van de weg liggen waarschijnlijk nog resten van de eikenhakhoutwallen, welke vroeger om de akkers lagen.

Weg door een industrie-
gebied. Te smal, geen
uitzicht en geen beplan-
ting.

Weg op natuurlijke wijze ontstaan op de scheiding van het
laagterras en rivierafzettingen in het beekdal.

Langs de Maas zijn de wegen op de rand van de hoogwaterlijn gesitueerd, zodat men 's winters de weg niet onder liep. Op de droge kant van de wegen bouwde men vroeger de boerderijen. Zie kaart 28 en 66. De wegen die in en uit Beesell lopen zijn overbelast omdat ze vroeger gemaakt zijn voor het langzame verkeer de z.g. schaapsdreven. Zie kaart 71.

De Rijksweg van Swalmen naar Belfeld die door Reuver loopt is zwaar overbelast, veroorzaakt door het doorgaande verkeer, die van deze weg gebruikt moet maken. Binneneenkele jaren zal een randweg en een autosnelweg dit ondervangen.

De spoorlijn en de Rijksweg snijden het dorp doormidden in een woongedeelte en een industriegedeelte. In de loop der jaren heeft het gebied oostelijk van de spoorlijn een sociale achterstand opgelopen, welke men nu, door een meer gedifferentieerde woningbouw toe te passen, probeert te nivelleren.

Weg ontstaan op de scheiding van de rivierduinen en de rivierafzettingen. Zie kaart 66.

Rechts van de weg is nog geen bebouwing aanwezig, die dit vergezicht zou kunnen verbreken. De beplanting rechts van de weg geeft aan waar de Schelkensbeek in de Maas komt.

3.5. Eikenhakhoutwallen.

De laatste eikenhakhoutwal komt voor in het Haselt. Zie kaart 1. Dit is een restant van de eikenhakhoutwallen die er vroeger in het gehele gebied waren.

Het Haselt. Op de topografische kaart lijken dit onbetekenende groene vlekjes, maar in werkelijkheid zijn dit waardevolle elementen in het landschap.

De laatste eikenhakhoutwal in dit gebied?

De oppervlakte is ongeveer 125 m^2 en de beplanting bestaat uit inlandse eiken. In het bosje bevinden zich nog oude eikehakhoutstronken met doorsneden van maximaal 1.45 m. Onderbegroeiing is niet aanwezig. In de bijlage F wordt echter gesproken over een klein hakhoutbosje. Een nader onderzoek zou moeten plaatsvinden om juistheid van de opstand nader te bepalen.

Nog een restant van deze eikenhakhoutwallen bevindt zich in de buurt in de vorm van een bosje van doorgeschoten Amerikaans eikenhakhout. Vlakbij op een kruispunt van wegen staat een oude eikeboom, welke vroeger een onderdeel vormde van de eikenhakhoutwallen.

Op de originele luchtfoto's zijn nog duidelijk de sporen van de wallen te zien. Zie kaart 29,36,66. Een donkere streep in het midden met aan weerszijden een lichte verkleuring. Het donkere gedeelte is de humuslaag en de lichte kleur is de ondergrond, die boven gespit is bij het maken der greppels.

Zie kaart 20 rechts en 21 links. Bij het maken van de greppels is ook de grindlaag uit de ondergrond aan de oppervlakte gekomen. Dit grindspoor kan men nog duidelijk in de winter op het veld waarnemen. De smalle geulen op kaart 17 zijn nog waarschijnlijk restanten van deze wallen.

3.6. HET BROEK.

Het Broek is ingesloten tussen de rivierduinen in het westen en het laagterras in het oosten. (zie foto). Het is een specifiek stil gebied met smalle paden en afwisselende vergezichten.

Er bevinden zich in dit gebied nog geen:

- grote gekanaliseerde afwateringsbeken
- doorgaande verkeerswegen
- hoogspanningsleidingen
- hoogbouw

Men is omstreeks 1860 het gebied gedeeltelijk gaan ontginnen. Omstreeks 1943 pakte men nog een gedeelte aan omdat het zo'n goede grond was. Zie kaarten 39, 40, 60-63 en de bijlagen G en I.

Kleine gekanaliseerde afwateringssloot. De natuurlijke opslag krijgt hier de kans om uit te groeien. Langs de wegen zijn veel populieren geplant.

De invloed van de Rijksweg en de Spoorweg zijn bijna niet merkbaar, omdat deze op de rand van het laagterras gelegen zijn. Op de achtergrond is het laagterras te zien. (zie foto)

De beplanting bestaat uit:

Els, populier. Veel loofhout, met populierenbossen voor de produktie, en enig naaldhout.

Er is verder vrij veel opslag van natuurlijke flora van o.a. riet en zuring en fluitekruid.

Smalle weg in ~~het~~ Het Broek met aan weerszijden populieren opstanden.

Weg op de scheiding van
het laagterras en het
beekdal. Zeer geschikt
als wandel-en fietspad.

Weg met populieren erlangs,
Ze zijn zo geplant dat ze
hun schaduw niet op de
akker werpen. Links en
rechts op deze weg heeft
men steeds wisselende
vergezichten.

3.7. HET GEBIED LANGS DE RIJKSGRENS.

Ten noordoosten van de gemeente bevindt zich een boscomplex dat aansluit op het Duitse Hoogterras en dat druk bezocht wordt door recreanten. Dit hoogterras loopt als een groene gordel langs de gehele gemeentegrens en is van ver zichtbaar.

In dit boscomplex bevindt zich een voetbalveld, dat gelegen is op een kleine stuifzandrug. Zie kaart 8.

In deze bossen bevinden zich twee horeca-bedrijven, enkele boerderijen en enkele woningen.

Vanuit Reuver heeft men een lelijk zicht op een silo met enkele schuren. Door het aanbrengen van een houtsingel, van o.a. dennen en loofhout, zou men deze visuele vervuiling weg kunnen planten. Zie de foto op de volgende bladzijde.

Rechts op de foto is het dunne loof van de asperge-plant te zien.

De aspergevelden roepen elk seizoen een ander beeld op. In het najaar verkleurt het groene loof en verandert in geel-bruine tinten.

De foto beneden laat het aspergeveld zien in het voorjaar.

Aan de voet van het Hoogterras loopt een weg nl. de Prinsendijk, met een rij eikenbomen aan een zijde. Links op het midden der foto is een klei-opslagplaats te zien met daarachter een populierenbos. In de bermen komt opslag voor van berken en struikheide. De weg loopt op de scheiding van het hoogterras en het laagterras.

Langs deze weg liggen kleine opslagplaatsen voor klei, die in gebruik zijn. Men slaat hier de klei enige tijd op, zodat deze later beter te verwerken is. Aan de rand van deze opslagplaatsen ontstaat enige opslag van de natuurlijke vegetatie, o.a. eik, berk, brem en struikheide.

De klei,,ontgraven in het hoogterras, wordt hier opgeslagen om later door de plaatselijke kleiwaren-industrie te worden verwerkt.

Enige vervallen bunkers liggen langs het hoogterras, en dateren uit de Tweede Wereldoorlog. Het bos, dat in het oosten ligt, was een ideale bevoorradingsweg en vluchtplaats.

Volgt men de weg, vanaf de horeca-bedrijven, richting Belfeld dan ontdekt men enige fraaie doorkijkjes op Reuver. Aan het einde van deze bosjes kijkt men richting Belfeld.

Hier kijkt men een open gebied, dat slecht van schaal is. Er is geen wegbeplanting of enige andere houtopstand waarneembaar. Het oog is niet in staat deze ruimte te ervaren omdat de afstand van 2,5 km te groot is. Door enkele flinke bosjes aan te planten, zou hierdoor het landschap verrijkt kunnen worden.

Vanaf de Prinsendijk heeft men verschillende mooie vergezichten tegen het hoogterras aan. De bos is bosbouwkundig ontsloten. De Rijksgrens wordt gevormd door enkelepalen van rondhout.

3.7.1.

Het Paquay-bosje.

Dit bosje ligt op Kaart 27, is blauw omcirkeld en ligt in het noordoosten. Dit gedeelte van het broekbos werd voor 1866 ontgonnen. Zie kaart 60. In 1882 is het weer gedeeltelijk verdwenen. Nog later wordt het op verschillende topografische kaarten niet meer vermeld. Het bosje ligt op een kleine verhoging in het terrein en dit zou de oorzaak kunnen zijn van deze vroege ontginning.

De beplanting bestaat uit:

- oude eiken
- dennen
- berken
- lijsterbes
- wilg
- kamperfoelie
- struikheide (weinig)

De onderbegroeiing bestaat uit gras.

De kruidenlaag van o.a. struikheide is niet aanwezig omdat het bosje onder voortdurende invloed staat van de stikstofgiften, die op de omliggende percelen worden aangebracht. Het bosje zit verder vol met konijnen.

Het bosje kan in de toekomst een onderdeel gaan vormen van de groene long die loopt van het Duitse Hoogterras tot in de industiekern van Offenbeek.

3.8. HET GEBIED LANGS DE MAAS.

Vanuit het Noorden Reuver binnenkomend heeft men een gaaf vergezicht over de Maas.

De overgang van het laagterras en de oudere rivierafzettingen, wordt gevormd door de ~~vd~~ Rijksweg. In deze rivierduinen zijn nog geen bungalows gebouwd. De weg loopt verder over de Schelkensbeek, die zich diep heeft ingesneden en geheel in de beplanting ligt. Vlak over de beek gaat de weg stijl omhoog, omdat men de rivierduinen oprijdt. Zie kaart 8. Langs de Maas komen we verder een horecabedrijf tegen met enkele karakteristieke lindebomen, die waarschijnlijk een overblijfsel zijn van het verdwenen veerpont. De oude boerderijen, die langs de Maas liggen, zijn net buiten de hoogwaterlijn gebouwd. De mensen kenden hun streek en bouwden niet zomaar ergens.

De Maas zorgt in de loop der seizoenen voor een steeds wisselend landschapsbeeld.

Een dode Maasarm. Zie kaart 53. De afwatering geschiedt door smalle geulen. Waar het grondwater hoog zit krijgt de natuurlijke vegetatie de kans om gedeeltelijk uit te groeien.

De beplanting geeft hier duidelijk aan waar de Maasoevers is. De oude eikenbomen links op de foto behoren bij de boerderij. Het was vroeger een normale zaak dat men bomen plantten voor het nageslacht en niet ten eigen nutte.

Vergezicht op Kessel met kerk en kasteel. Het dorp dateert van voor Chr. en was een vestingwerk van de Romeinen. Het kasteel is op zo'n strategische plaats gebouwd dat men vanuit het kasteel, aan beide zijden, een uitzicht heeft van 2,5 km. De grote bomengroepen zorgen voor een binding van de hele kern en vormt op deze manier een duidelijk herkenbaar element in het landschap.

De oude hoeve is vergroeid met het landschap. Het moderne woonhuis rechts, gebouwd bij een monumentale boerderij. Een totaal verschillende hoofdvorm, waarbij de nieuwe woning ongelukkig gesitueerd is.

Markante produktie bossen van populieren. Bij de kanalisatie is dit gedeelte afgesneden. Zie kaart 1.

Kafferkrallen langs de Maas. Een verdwijnend landschapsbeeld! Het zijn de boeren die door de seizoenen heen het beeld van het landschap gedeeltelijk bepalen. Links ligt op een verhoging een molen met uiteraard geen beplanting. ~~er~~omheen.

Nog aanwezige hoogstamboomgaarden, die het gebied een kleinschalig en prettig karakter geven. Wil men deze hoogstam behouden dan dient men de boomgaard te onderhouden of te gebruiken.

Volledig uitgegroeide meidoornhagen, een boom
Deze hagen vormden vroeger een op zichzelf staand
landschap. De meesten zijn echter uit dit gebied
verdwenen. Het hout gebruikte men voor vele doel-
einden.

Kascomplexen in het smalle terassengebied van de Maas. Het complex is hier wel zeer ongelukkig gesitueerd, omdat het uitzicht volledig wordt weggenomen. Ook dient men met een niet transparante beplanting voorzichtig te zijn in dit kwetsbaar gebied.

3.8.1. De Tas- of Huilbeek.

Zie bijlage F.

De beek heeft zich enkele meters diep uitgesneden in het beekdal.

De beplanting. Zie bijlage F.

Vervuiling van de beek treedt op doordat de keramische fabrieken hun afvalwater, waarin zich veelkleideeltjes bevinden, lozen op deze beek. Bij de uitmonding in de Maas zet zich daardoor een vuile donkere sliblaag af. Dit zou men kunnen verhelpen door het water met de kleislib te laten bezinken in een bassin tot het helder is en daarna te lozen.

Vervolg scriptie zie band 2.

-BAND 2-

Vervolg van de scriptie:

Het Landschap van Beesel en Reuver.

h.p.m. van gassel

boskoop 1972.

3.9. DE BEBOUWING.

3.9.1. De Boerderijen.

Indeling:

- het halle-type of Saksisch type genaamd. Dit type komt in dit gebied waarschijnlijk niet voor.
- het langgeveltype of Frankisch type genaamd.
- het binnenhof type met twee varianten
- het Hollands type
- het Mans-arde type

Het Saksisch type:

Kenmerken:

De gehele ruimte van woonhuis, deel en stallen is in een grote hal samengebracht. Deze hal wordt door twee rijen zuilen of stijlen begrensd, aan weerszijden waarvan zich twee lagere zijgangenuitstrekken. Het hoge dak dient als bergplaats. De nok loopt van voren naar achteren in een onafgebroken lijn door. In een der korte gevels, n.l. welke het verst van de woonruimte is verwijderd, bevindt zich de schuurpoort.

Het langgeveltype:

Kenmerken:

Het woon en bedrijfs gedeelte is naast elkaar gegroepeerd en afgedekt door één doorgaande kap. De huihouding concentreert zich hier op de veestal welke dwars op de bouwrichting van het geheel is gelegen en waarbij de mestbereiding voor de verbetering van de minder vruchtbare bodem van veel belang is.

Achter het huis is later een schuurtje aangebouwd om de werktuigen op te bergen.

Het Mans-arde type:

Kenmerken:

De boerderijen hebben een zo groot mogelijke inhoud bij een zo klein mogelijk muuroppervlak. Het dakprofiel lijkt op een halve cirkel.

Typisch is dat de voordeur aan de zijkant zit en de aanbouwen van de boerderij in een lijn staan. Zie foto op de vorige bladzijde.

Het Hollands type.

Kenmerken:

- kleine stukjes scheef dak boven de voorgevel
- bij uitbreiding werd opzij uitgebouwd en werd het z.g. krukhuis genoemd
- in Holland werd met de mogelijkheid van overstroming rekening gehouden en plaatste daarom de deur hoog in de gevel

De binnenhoftypen.

Kenmerken:

- bedrijfsgedeelte en woonhuis zijn om een gesloten binnenhof gebouwd, met in het midden de mestvaalt.

Dit type is ontstaan uit verdedigingsoogpunt.

Variant 1..De Zuid-Limburgse Hoeve.

Kenmerken:

- de grondvorm is afkomstig van de Romeinse "villa".
- bijna vier blinde muren
- de voorgevel heeft een grote deur, met soms een klein deurtje
- de poort is soms overluid
- het woonhuis is vrijwel altijd aan een der zijanten gelegenzodat zijn smalle gevel aan de straatzijde uitkomt en daar, van buiten gezien, een van de beide topgevels vormt, die aan weerszijden de poortmuur afsluiten. In de regel liggen graan- en hooischuur aan de tegenover het woonhuis gelegen zijde, zo dicht mogelijk bij de ingang van de boerderij, zodat de oogst-wagens, om ze te bereiken, niet om de mestvaalt heen behoeven te rijden . De poortingang is van binnen overkapt of overbouwd. zodat h

Variant 2..De Midden-Limburgse Maasdal Hoeve.

Kenmerken:

- zie Zuid-Limburgse Hoeve

Een groot verschil met de Zuid-Limburgse Hoeve is, dat de schuur in de buitengevel altijd een grote wagenpoort heeft, dus een directe ingang van buiten naar het schuur-gedeelte. De mestvaalt ligt vaak buiten de hoeve.

Bij deze boerderij heeft men de voorgevel later voorzien van ramen. Voor de boerderij loopt een weg met aan weerszijden een beplanting bestaande uit tamme kastanje bomen. Waarschijnlijk werden de varkens vroeger met deze kastanjes gevoederd. Deze boerderij heeft zijn oorspronkelijke vorm nog redelijk bewaard. De schuurdeur is hier duidelijk te zien.

De zware verdedigingsmuur, zoals deze bij de Zuid-Limb. Hoeve voorkomt is hier veranderd in een muur met deuren. Links in de schuur bevindt zich een directe verbinding met buiten. Er is ook een garage aangebouwd welke afbreuk doet aan de zuivere bouwstijl.

Variant op de Midden-Limburgse Maasdal Hoeve. De strepen op de deuren en de ramen en de zware beplanting roepen herinneringen op met het feodale tijdperk.

Een verzwakte vorm van de Midden-Limburgse Maasdal Hoeve.
De verzwaarde muur met poort is gedeeltelijk verdwenen.
De zandlopers op de houten raamblinden wijzen op een
vroegere verbondenheid met het kasteel.

Deze twee boerderijen, zie foto's op de vorige bladzijde, hebben nog wel de rechthoek als grondvorm maar de voorgevel en de achtergevel zijn verdwenen. Jammer dat op de voorgrond, zie laatste foto op de vorige blz., een beplantingsstrook is aangebracht, zodat dit uitzicht voor de voorbijganger verloren gaat.

Een combinatie van het langgeveltype en het hollands boerderij type.

Boerderijtypen uit het Meerlebroek.

Dat arme grond parallel loopt met eenvoudige boerderijen is in dit Jonge Kampenlandschap duidelijk te zien.

Bij de naamgeving zijn de boerderijen vernoemd naar Limburgse Heiligen.

De beplanting bij deze boerderijen is over het algemeen zeer arm te noemen. De hoofdbeplanting bestaat uit populier en wilg.

Schuur en woning parallel onder een dak. Een combinatie van alle soorten boerderijen.

De foto's op de vorige bladzijde zijn typische voorbeelden van boerderijen uit een ontginningslandschap.

Op de laatste der vorige blz. staan populieren op de weg en geven zodoende deze boerderijen een herkenbaarheid in het landschap.

Het materiaalgebruik bij boerderijen.

De dakbedekking bestaat steeds uit blauwgrijze dakpannen.

De muren zijn opgetrokken uit baksteen.

Geraadpleegde literatuur:

E. Franquinet,

Boerderijtypen in Limburg.

Kenmerken der boerderijtypen gedeeltelijk overgenomen.

3.9.2. De boerderij Waterloo.

De boerderij werd het eerst vermeld op de kaart van omstreeks 1800. Zie kaart 59.

De gebouwen zijn rechthoekig t.o.z. van elkaar gesitueerd. Het geheel ziet er slecht onderhouden uit, omdat het gebouw zijn agrarische functie verloren heeft.

Het complex is waarschijnlijk gebouwd in een feodaal tijdperk getuige de:

- oude beukenlanen die als grote lange assen langs de boerderij lopen

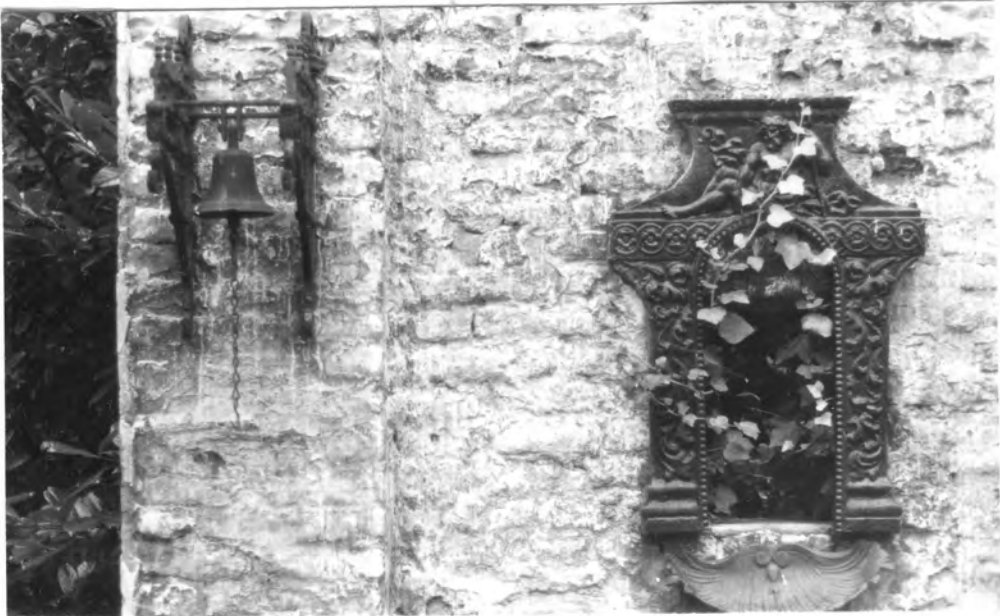

- groot aantal dendrologische belangrijke bomen in de tuin
- gedeeltelijk gedempte grachten

- gemetselde boogconstructies met bij de ingang een smeedijzeren bel en een fonteintje
- waterelementen op de binnenplaats
- Hameau-achtige aanbouwsels

Ten westen van het boerderij ligt het gehucht Bussereind, ook wel eens Hameau de Bussereind genoemd en dat dus als tweede gezellige woning in gebruik kan zijn geweest.

De rijke beplanting van o.a. beuken herinnert aan een rijk verleden..Een arme beplanting herinnert vaak aan een ontginningslandschap. Het Meerlebroek.

Dit Herenhuis is gebouwd in 1920, tussen de Rijksweg en de boerderij Waterloo en is nu in gebruik als hotel.

3.9.3. BAXHOF

De oude feodale woning is gelegen op een oude kleibrikgrond in de Gemeente Swalmen. Zie kaart 17. Er zit een kleilaag op een diepte van 40-120 cm en is minimaal 20 cm dik. Een gedeelte is afgegraven. Zie kaart 11. Op de originele luchtfoto's is dit duidelijk te zien, omdat de grond lichter gekleurd is. De teeltlaag is later vermengd met de zandlaag die onder de kleilaag zit. Bij het hof, rechts van de oprijlaan, ligt een ontgraven perceel.

Aan de bomen is de hoogte van het maaiveld van de aanliggende percelen waarneembaar.

Ten oosten van het hof stroomt de Teutebeek, die men om het hof heen verlegd heeft en op deze manier een gracht maakte met stromend water. De gracht diende voor bescherming en als afwatering. Later heeft men de gracht niet helemaal kunnen dempen omdat anders het hof zou onderlopen.

Rechts is nog een gedeelte van de gracht te zien.

Historie:

De eerstgenoemde datum is 1600. Waarschijnlijk heeft iemand van het adellijk geslacht dit gebouwd. Het torentje op een hoekpunt van het gebouw doet daar aan denken. Zie foto op de vlg. bladzijde.

De volgende elementen wijzen ook nog op een ontstaan met een feodale achtergrond:

- Grote oprijlanen met beuken
- De grote tiendschuur
- Het boswachtershuisje bij de oprit van de beukenlaan
- Het woord hof

Voor 1669 was het hof bewoond door de Baron van Baxem. Na 1669 nam een protestant (ketter in die dagen) het afgelegen hof over. De ketter zat daar veilig, ver van de bewoonde wereld af. Eerst werd het witgeverfde huis gebouwd. k

Later zijn de schuren er bijgebouwd in de vorm van een vierkant.

Materiaalgebruik.

De muren zijn opgetrokken uit de gebruikelijke bakstenen en gebakken dakpannen. De balken bestaan uit oude ronde geschaafde eikenbalken. De binnenplaats is geheel geplaveid met oude Maaskeien. Men vindt er echter geen keien tussen die één man niet alleen kon dragen.

Dit gedeelte is het eerste gebouwd. Links beneden ligt de beste kamer. De vloer bestond uit maaskeien gelegd als mozaïekvloer. De kleuren der stenen waren licht beige, wit, donkerblauw en bruin. Helaas heeft een "ijverige" aannemer deze vloer gesloopt. In de buurt van het hof bevonden zich vroeger om de akkers eikenhakhoutwallen.

Het achterste gebouw is de tiendschuur en het voorste gebouw is de oude schaapsstal te zien die nu gebruikt wordt als varkensstal.

Een gedeelte van de oude eikenhak-houtwallen is nog gespaard gebleven.

De aanwezige eikenhakhoutbosjes worden nog steeds gebruikt.

Teelten:

Heden is er veel akkerbouw en weide bouw. De laatste jaren is er 2 ha boomgaard geroid.

Het land is in 1968 in tweeën gedeeld en bedroeg voor de verdeling 66 ha.

Toelichting op de landbouwkundige ontwikkeling.

Zie kaart 59-64. De zwarte dikke puntjes duidt eikenhakhout aan. De dunne puntjes boomgaarden. De T duidt waarschijnlijk op velden die ontgonnen zijn. Het kleigebied is op de kaart duidelijk te herkennen aan de verkaveling. Vergelijk kaart 59 en 17. De velden waren vroeger steeds omgeven door eikenhakhoutwallen.

3.9.4. HOOSTERHOF.

Het hof ligt op een kleiige oudere rivierafzetting aan de rand van het Swalmdal. De gebouwen liggen parallel aan elkaar en zijn van het type langgevel. Vanuit de boerderij heeft men een ver vergezicht over deloop van de Swalm.

De oudeesolitaire bomen doen het smalle beekdal breder lijken. Op de achtergrond de beboste rivierduinen.

Links boven bij het raam (zie foto) is een grésbuis als ontluchtingspijp ingebouwd. Een van de weinige keren dat deze buizen bovengronds aan boerderijen verwerkt zijn.

De onderste foto laat een oude houtwal zien in slechte staat omdat deze zijn functie verloren heeft. Er groeien doorgeschoten essen en populieren in de houtwal. De oude brede boomstronken zijn nog duidelijk waarneembaar. Rechts ligt het ontgonnen veld en links het beekdal. Zie kaart 3 (De Weerd).

3.9.5. Het Kasteel Nieuwenbroek.

Zie kaarten 1,8,en 65.

Het kasteel, beter gezegd omgrachtte edelmannswoning, is gebouwd op oudere rivierafzettingen in een beekdal en de flanken zijn begrensd door het laagterras en de rivierduinen. Het water van de Tasbeek werd langs het kasteel gevoerd, om zodoende een gracht te creëren als bescherming.

Het gebouw is een 16-17 eeuws, wit gevefd, omgracht edelmanshuis, met twee haaks op elkaar staande vleugels en karakteristieke trapgevels. De beplanting is weer zeer rijk, omdat dit gebouwd werd in een feodale tijd. Oprijlanen met oude linden markeren de ingang. Op kaart 65 is waarschijnlijk de bestaande lindelaan te zien uit 1798.

3.9.6. REUVER.

De eerste bewoners hielden zich op langs de Maas en bij de rustplaats ,die lag tussen de steden Venlo en Roermond. Deze rustplaats was gesitueerd waar nu de boerenleenbank gevestigd is. Als drenkplaats voor het vee gebruikte men de springader die in de ondergrond zat.

De stedelijke bebouwing is gesitueerd langs de doorgaande wegen. Na de laatste Wereld Oorlog werden westelijk veel woningwet woningen gebouwd op de plaats van een dennen-akker. Gedurende enkele jaren is uitgebreid in noord-westelijke richting tot in de rivierduinen toe.

Het industriegebied werd uitgebreid ten noord-oosten van de Rijksweg. In het structuurplan worden echter weer de industriën in de woonkernen gesitueerd.

Het zou aanbevelingswaardig zijn de industriën met de tuinbouwindustrie in een groot industriecomplex onder te brengen. Zie kaart 28. De nieuw te bouwen huizen worden vlg. het structuurplan 100 meter van de autosnelwegen gebouwd. Dit doet in grote mate afbreuk aan de woonkwaliteit der huizen. Binnen 500 meter heeft men duidelijk hinder van de ruis die het verkeer veroorzaakt.

Bij de woningbouw is een ontwikkeling gaande dat men om een huis te bouwen een stuk bos koopt. Alles wordt dan na de bouw kaal gekapt omdat men niet in het bos wil wonen maar aan de rand ervan. De ervaring leert dat bos wat zich te dicht bij het huis bevindt als onplezierig ondervindt. Men wil n.l. zien wat er uit het bos komt. Het argument van de architecten dat maar een bepaald percentage bebouwd wordt heeft dus niets te maken met het feit dat het bos later gedeeltelijk gerooid wordt.

De behoefte aan groen direct bij de woning kan door landschappelijke aankleding gerealiseerd worden en mag niet plaats vinden door aantasting van de schaars aanwezige groengebieden zelf (Pilon).

De entree van Reuver uit zuidelijke richting.

Er liggen merendeels fabrieken, die in de toekomst volgens het structuurplan in brede groengordels gelegd zullen worden.

Links zijn bungalows gebouwd op een soort heuveltjes. Rechts (niet zichtbaar op de foto) ligt een sobere monumentale boerderij. De bungalowbebouwing is zo dicht tegen de boerderij gebouwd, dat de hoofdvormen elkaar volledig afstoten.

De bovenstaande speelplaats is gesitueerd in de bestaande rivierduinen. Het kijkparkje, zie tweede foto, zou men kunnen omvormen tot bos met daarin speelvoorzieningen. Zodoende komt de groengordel duidelijk het dorp in en wordt een gedeelte bosoppervlak gecompenseerd, dat door bungalowbouw verloren is gegaan.

Door reconstructie van de Rijksweg en andere wegen zijn de grote oude bomen, die als functie hadden de bebouwing aan elkaar te rijgen en de kern aan te geven, gekapt.

Omdat het blijkbaar niet mogelijk is om op lange termijn wegen te projecteren, waarbij de enkele tientallen jaren oude bomen weer moeten wijken, zou men kunnen overwegen omslechts aan een kant beplanting aan te brengen en/of grote goepen bomen in een straat aan te planten.

Beide foto's zijn op hetzelfde punt genomen. Door het kappen van de hoogstambomen is dit gebied grootschaliger geworden. Bij een toekomstige reconstructie zou men de rivierduinen die zichtbaar zijn geworden, als landschapselement ~~dienennopete~~ nemen.

3.9.7. OFFENBEEK.

Zie kaart 1. Offenbeek ligt geïsoleerd, zowel geografisch als sociografisch, tussen de Duitse Rijksgrens en de spoorlijn. Het is een industriegebied, waar om heen de huizen van de werknemers gebouwd werden en gebouwd worden. Zo vormde zich in de loop der jaren een eenzijdig gericht beroepsniveau, waardoor zich een sterke sociale saamhorigheid groeide. Vandaag de dag nog woont men graag onder de rook van de fabrieken, niet omdat het er zo prettig wonen is, maar omdat men graag in zijn eigen vertrouwelijke omgeving woont. Het oudste industriegebied is gebouwd op een kleine stuifzandrug, omdat deze hoger was gelegen. Zie kaart 8.

Dit uitzicht heeft men vanuit de trein op het industriegebied. De meeste fabrieken die hier liggen zijn kleiwarenverwerkende - industriën, die tevens grote opslagplaatsen nodig hebben.

Hier rijdt men Offenbeek in. Links grote fabrieken en opslagplaatsen. Een brede beplantingsstrook dit minder fraaie uitzicht wegnemen.

An de Keulseweg bevinden zich :

- fabrieken tot bijna op de weg
- agrarische bebouwing
- winkels
- verbeterde woningwetwoningen

Het enkele berkeboompje fleurt het geheel enigszins op.

In het nieuwe bomenplan wordt het linkergedeelte vol gezet met bomen, hetgeen een duidelijke verbetering voor het woonklimaat van deze weg betekent. Op enkele plaatsen is het trottoir echter zosmal dat men daar echter, volgens plan, geen iepen kan aanplanten. De boom zal verder veel wegnemen van het licht en zal daarom geen lang leven beschoren zijn. Enkele grote boomgroepen op particulierterrein zal echter meer effect hebben.

Fabriekscomplex dat na de tweede W.O. uit de grond gestampt is. De werkvoorziening stond hierbij op de eerste plaats. Het geheel maakt een verwaarloosde indruk, omdat de desbetreffende fabriekseigenaren geen bijdrage willen leveren ter verbetering van hun eigen aanvoerweg.

In Offenbeek komen enkele fabrieken voor die niet meer in gebruik zijn en het geheel een troosteloze indruk geven.

De randgebieden van het industrie terrein, trekken bedrijven aan die een sterke visuele vervuiling hebben.

Door het aanbrengen van bomen en brede groengordels kan het wonen in deze wijk nog enigszins aantrekkelijk gemaakt worden. De plannen hiervoor zijn reeds in het structuurrapport gemaakt.

3.9.8. VELD- en WEGKUISEN en KAPELLETJES.

De toekomstige cultuurmonumenten komen vooral voor in het oudst bewoonde gebied n.l. Beesel en Rijkel.

Het onderhoud.

Dit is in handen van o.a.

- kerkbesturen
- de plaatselijke buurt
- oprichters van de kruisen

Het onderhoud is zeer minimaal en het verval zal dan ook in de toekomst ernstige vormen gaan aannemen. In de kapelletjes vindt men af en toe nog een veldboeket. Bezoek aan deze kapelletjes uit geloofs-overtuiging wordt nog zeer weinig gedaan.

De situering.

De wegkruisen zijn gelegen op kruispunten der wegen.

In de tijd
Op de Weerd, op Kessels
gebied, heeft vroeger
een kapel gelegen, die
meermalen geplunderd
is. Zie-kaart 53.

Historie..

In de tijd van de Kelten en de Germanen waren de kruispunten van wegen en driesprongen cultusplaatsen. Hier had men contact met de geesten, hier werden offers gebracht, bijeenkomsten gehouden, eden afgelegd, zoals bij sommige stammen in een heilig bos of bij een heilige eik. Men plaatste er een steen, soms in een bepaalde stand. Bekend zijn de Keltische "dolmen" en "menhirs". Daar op zulk een plaats ook vaak doden werden begraven, is het niet te verwonderen, dat het er spookte. Ook de Romeinen hadden wegkruisingen een bijzondere betekenis. Het waren oriëntatiepunten voor de landmeting en soms begreuzingen. Het was voor hun dan ook belangrijk deze punten onder bijzondere bescherming hunner goden te stellen en hier te offeren, zodat het a.h.w. geheiligde plaatsen werden. Nog spreekt men in Duitsland van "Römerkreuze". (Overgenomen uit Het kruis op de viersprong door W. Hermans, Roerstreek 1969).

In de loop der jaren zijn enkele kapelletjes verdwenen i.v.m. reconstructies van wegen.

Er zijn ongeveer 30 soorten wegkruisen en velskruisen, waarvan de voornaamste zijn de devotiekruisen en de hagelkruisen.

De H. Lambertuskapel is vanoudsher gelegen bij een wegsplitsing op de rivierduinen. De weg had vroeger een doorgaande route.

De beplanting.

Van oudsher staan of stonden er linden bij kapellen of wegkruisen.

Het kleine kapelletje (zie foto boven) is gebouwd omstreeks 700 na Chr. Als materiaal werden de Maaskeien gebruikt. De beplanting bestaat uit linden en esdoorns, die in een vierkant om de kapel heen geplant zijn.

Kapelletje behorende bij het Kasteel Nieuwenbroek,
gemarkeerd door twee oude linden.

Soms vindt men nog een kruis zonder lindeboom
of een lindeboom zonder kruis. Rechts staat een
linde zonder kruis. Links op de verhoogde rivierdui-
nen heeft men vroeger een begraafplaats gesitueerd
omdat deze grond hoger lag. De weg loopt op de schei-
ding van twee gronden.

Langs de Maas vindt men
een kruis met een mei-
doorn. Een karakteristie-
ke boom in dit gebied.

Kapel op kruising der wegen. De beplanting is hier
weggehaald met als gevolg dat dit kapelletje er
bij staat als een beter soort electriciteitshuisje.

Links een vrij oud kapelletje uit grote bakstenen opgetrokken.
Bij het kapelletje ligt een grote steen, die in verband kan
staan met een soort dodenoffer.
Rechts een slechte imitatie van het vorige kapelletje.

Dit zijn waarschijnlijk de enigste wegkruisen (hagelkruisen) in dit gebied. Typerend is dat het kruis op de foto links niet op het bouwland staat maar op een uitloper van de rivierduinen. Men zette dus vroeger het kruis niet op de beste grond. Zie kaart 8.

De sierheesters, heggetjes en muurtjes, die de laatste tientallen jaren zijn aangebracht, doen afbreuk aan de soberheid van de kapellen en kruisen, welke een van de meest karakteristieke kenmerken is.

Links een kruis op een soort brink. De beplanting bestaat uit drie taxussen. Rechts een kruis aan de rand van het bos. Hier kan men nog wel eens een veldboeketje vinden.

De kapel en het kruis
fungeren hier als een
soort wegwijzer. Een
beplanting zou hier
alleen maar afbreuk
kunnen doen aan het
geheel.

Het kapelletje is hier
bijna overgroeid door
de lindeboom.

Het kapelletje (foto
onder) is geheel ver-
groeid met het beekdal.

Qua situering het mooiste
kapelletje in dit gebied.
Het ligt op een verhoging
in het landschap.

Het is vroeger alseens
slecht gerestaureerd. Het
geheel verkeert in slechte
staat en is nodig toe aan
restauratie.

4.1. DE AFKALVING VAN DE MAAS.

De lengte van de Maasoever bedraagt ongeveer 10 km.
De voornaamste oorzaak van de oeverafslag is gelegen
in het feit dat men de Maas gekanaliseerd heeft.

Voor de kanalisatie heeft de Maas er zo ongeveer uit
gezien. De breedte van het wateroppervlak was toen min-
stens de helft minder. Een andere oorzaak is het groter
worden van het motorvermogen van de zelfvarende schepen.
De zuiging en de golfslag wordt ten gevolge van de snel-
heid steeds groter. Vroeger was er voor de oeverafslag
geen juridische regeling. Was het land eenmaal weg, dan
kon men dit bij geen enkele instantie verhalen. Toen
men nu de stuw in Belfeld moest repareren en alle stu-
wen gestreken moesten worden, kwamen de afgeslagen stuk-
ken grond bloot te liggen. Men heeft hiervan luchtfoto's
gemaakt, zodat men de oude oeverwal kon reconstrueren.
Zodoende kon men de schade juridisch vaststellen. Deze
foto's zijn in bezit van de Rijkswaterstaat te Nijmegen.

De hoogte van de afgeslagen oever bedraagt ongeveer 3 meter.

Bescherming van de oever:

Hier voor kan men gebruiken:

- golfresistente vegetatie
- loodslakken, deze zijn in Neer gebruikt
- grind met een diameter groter dan 3 cm.
- zetsteen
- betontegels met gaten

Met de oeverbescherming zal in 1975 een begin worden gemaakt.

Het winterbed.

In het winterbed vindt men bijna geen bebouwing. De oude boerderijen liggen steeds buiten het winterbed. In het winterbed mag geen beplanting worden aangebracht, omdat de stroomsnelheid hierdoor geremd wordt.

DE MAAS BIJ HOOG WATER.

Foto: F. van Gassel.

5.1. Flora.

In het gebied kwamen vroeger vele soorten planten voor. Door het ingrijpen van de mens zijn er echter zeer vele verdwenen o.a. de vleesetende planten. Twee oude meldingsgebieden komen voor. Zie bijlage D en E.

In de Schelkensbeek komt de volgende flora voor;
Zie de lijst op bijlage D. De Holwortel blijkt echter na determinatie hier niet voor te komen.

Verder komen zeldzaam voor:

Vogelmelk en Muskuskruid.

Niet zeldzaam komen voor:

Gevlekte orchis(binnen 50m. langs de slootkant).
Moerwespenorchis, Eikvaren, Moerasmelkdistel, grote en kleine Bevernel, viltganzerik (droge grond), tormentil, gele morgenster, wolfspoot, gele waterkers, grote pimpernel, witte dovenetel, look zonder look, bruine centauri, knautia, moeraswolfsmelk, hertshooisoorten, springzaad, heggeduizendknoop, paarbladige goudveil, bosvergeet mij niet, wilde peer, hop, boswederik.

Bij de Gansbeek groeit de witte klaverzuring en de gele dovenetel. Deze komen bij de Schelkensbeek niet voor omdat in het laatste gedeelte van de Gansbeek geenbeekafzettingen hebben plaatsgevonden. Zie kaart 5.

Grassen die voorkomen:

Kropaar, roodzwenkgras, windhalm, engels raaigras,
kamgras, schapengras.

De volgende bosgezelschappen komen voor:

- het eikenberkenbos met twee varianten
- elzen broekbos met twee varianten
- eikenberkenbos
- eikenhaagbeukenbos met twee varianten

Verder komt er nog sporadisch een stuifduin voor.
Zie kaart 1 bij nr. 240 beneden.

De stuifduinen liggen verscholen achter een dennenbosje en het terrein is enigszins geaccidenteerd.

Zie kaart 12.

Het is een van de weinige plaatsen in dit gebied die niet ontgonnen zijn. Het ligt afgesloten met als gevolg dat het een ideale stortplaats voor puin is. Men is zo "beschaafd" , dat men alles wat niet recht en plat is beschouwd als rommelig.

5.2. De Fauna.

De zeldzame dieren, die nog voorkomen houden zich voornamelijk op die plaatsen op , waar de menselijke invloed minimaal is geweest. Dit zijn de oude meldingsgebieden en het aangrenzende Duitse gebied.

De volgende woud- en bosvogels komen voor:

- zeldzaam-

de ijsvogel, hier is echter een duidelijke achteruitgang merkbaar.

de holenduif

de roofvogels: torenvalk

 buizerd

 sperwer

 visarend

- algemeen komen voor-

Ransuil, steenuil, bosuil, turkse tortel, houtduiven, winterkoninkje, geelgors, kneu, grote lijster, groene specht, wielewaal, koekoek, kauwtjes, roeken, wezel, hermelijn, bunzing, das, vos, reeën, reigers, hoetneppen, waterneppen.

Korhoenders en tureluurs komen hier niet meer voor.

In het aangrenzende Duitse gebied komen nog wilde zwijnen en reeën voor.

6.1. AFGRAVINGEN EN ONTGRONDINGEN.

=====

Het gebied langs de Maas is in de laatste tientallen jaren aan veel veranderingen onderhevig geweest. Ten zuid-westen van Rijkel is de Maas doorgetrokken waardoor een eiland ontstond de z.g. Hanssummer Weerd. Na de oorlog heeft men er populieren geplant.

De Maasarm waar de Swalm in uitmondde, werd echter later gedeeltelijk dichtgegooid. Toen men de stuw in Belfeld ging uitbreiden, heeft men met het vrijkomende puin een gedeelte van de Maasarm dichtgegooid. Het laatste stuk van de Swalm werd gekanaliseerd, iets wat landschappelijk gezien een duidelijke verarming is. Dit staat nog niet op de topografische kaart aangegeven. Door ingrijpen van de burgemeester werd voorkomen dat de rest van de Maasarm dichtgegooid werd. Tot op ongeveer 1,5 meter diepte beneden de waterspiegel heeft men toen een halve Maasarm dichtgegooid. Het zelfreinigend vermogen van het hierdoor verhoogd.

In deze zijarm van de Maas wordt dan ook nog gezwommen. In de toekomst kan dit gebied voor de watersport recreatie benut worden.

Ten westen van Rijkel is men bezig, de gehele binnenbocht te ontgraven t.b.v. de recreatie. Op dit moment (1972) zijn hiervoor plannen in voorbereiding. Met de opbrengst van deze ontgraving zal het recreatie project gefinancierd worden. Eerst wordt de zand- en kleilaag weggehaald waarna het grind wordt opgebaggerd.

In de ondergrond zit een blauwe kleilaag welke zeer geschikt is voor de keramische industrie.

Dat er behoefte is aan een aanlegplaats voor jachtboten is reeds duidelijk gebleken. Tijdens de aanleg reeds wordt van de uitgebaggerde baai gebruikt gemaakt.

Langs de Maas is een zandontgraving geweest, welke men nu dichtgooit met huisvuil. Zie de foto op de volgende bladzijde. Het verontreinigde grondwater komt geleidelijk aan in de afgesloten Maasarm bij de recreanten!

In het hele gebied hebben veel kleiafgravingen plaatsgevonden en zijn met behulp van luchtfoto's misschien te achterhalen. Ook komen er verschillende leemkuilen en zandgroeven voor.

Kleiafgravingen in het Duitse Hoogterras. Zie kaart 1.

In het gebied komen zeer vele afgravingen voor. De klei zit vrij diep en de dikte van de kleilaag kan 10 meter bedragen.

De kleigroeve wordt in gedeelten ontgraven.

7.1. De Landbouw.

7.1. Het Verkavelingspatroon.

Zie kaart 67.

Links boven langs de Maas een slagen of stroken verkaveling. Men verdeelde het land hier, door loodrecht op het pad de kavels uit te zetten. Door de verdeling werden de kavels steeds smaller. Dit vond vooral plaats bij overerving. Zo ontstonden percelen van 270 x 8,5 m. Er komen zelfs percelen voor van 4m breed. Deze verkaveling loopt gedeeltelijk tussen Beesel en Rijkel door.

Links beneden liggen grote ongelijke kavels op kleiruggen. Enkele boerderijen hebben deze grote kavels in hun bezit. Kavelverdeling werd hier vroeger niet toegepast omdat de oudste zoon de gehele boerderij overnam.

In de buurt van Rijkel (Caeffert) ligt een stroken-blokverkaveling. Deze is ontstaan ten tijde van de ontginningen, waarbij enkele boeren een stuk grond samen ontgonnen. Bij de verdeling kreeg elke boer een gebruikseenheid. De grootte bedroeg ongeveer 100 x 150 m.

 gebruikseenheid van één boer.

De verkaveling in Het Broek en in Het Meerlebroek onstond nadat men de heide ontgonnen had, en het geheel verdeelde in rechthoekige kavels.

Vanuit Beesel naar oostelijke richting ligt een gebied dat vanuit Beesel ontgonnen is. De aansluitende kavels zijn weer vanuit Reuver ontgonnen, door de individuele boeren.

Langs de beken komt een kleinere en smallere verkaveling voor, omdat dit gemakkelijker door een man in cultuur gebracht kon worden, in tegenstelling tot de grote heidevelden.

7.2. De Landbouwkundige ontwikkeling.

Het gebied heeft geen karakteristieke ontwikkeling doorgemaakt omdat:

- het geografisch steeds een randgebied is geweest
- in handen is geweest van vele machthebbers

Verwezen wordt naar de volgende literatuur:

Drs. J.R.F. Philips e.a.

Geschiedenis van de Landbouw in Limburg 1750-1914
blz. 121, 122, 125 en 200.

W.J. Droesen.

De Gemeentegronden in Nrd. Brabant en Limburg en
hunne ontginningen.
blz. 68-89 en 98, 105.

7.3.1. RUILVERKADELING TE REUVER.

Zie kaarten 20, 21, 23 en 41.

Voor het doel, de problemen en de noodzakelijke verbeteringen wordt verwezen naar bijlage H.

Men kan zich afvragen of de kosten, die voor deze ruilverkaveling gemaakt zijn, de oorspronkelijke opzet, het overschakelen op een betere en rendabele productie wel gerechtvaardigd zijn. Over enige tijd zou wel eens kunnen blijken dat het economisch rendement negatief uitvalt.

De volgende factoren spelen hier o.a. in mee:

De verbeterde waterhuishouding, het blijkt echter dat de ontwatering nog niet overal voldoende is, omdat een snelle en diepe ontwatering van het Meerlebroek kwel aantrekt uit het Duits gebied en zodoende het afwateringsgebied van de Schelkensbeek vergroot. Zie kaart 19. Door de verbeterde ontwatering kan men met zwaardere machines op het land komen met als gevolg dat de grond dichtslemt en hierdoor weer een slechte afwatering ontstaat.

- Het landschapsplan- Zie blz. 8 bijlage H.

" Men zal het gebied van een verantwoorde beplanting voorzien". Met de structuur van de bestaande ruilverkaveling is het op het ogenblik echter zo, dat met veel moeilijkheden met de boeren nog geen behoorlijke beplanting rond krijgt. Geen enkele boer zal 1 m² grond afstaan aan beplanting, omdat dit nadelig voor hem is en omdat het hier gaat om een vrijwillige ruilverkaveling.

De voornaamste oorzaak van de schrale beplanting is gelegen in het feit, dat er geen subsidie is voor grondaankoop t.b.v. beplantingen. In de nieuwe Landinrichtingswet zal hierin verandering moeten komen, omdat de landbouw in dit gebied zeker niet meer primair staat.

Als resultaat van een verantwoorde beplanting werden fraaie vergezichten en open plekken in het bos weer herbebost. Dit is een zeer duidelijke verarming van het landschap te noemen. Zie kaart 23.

Verder zijn er coulissenbeplantingen aangebracht ,die het uitzicht vanuit het westen op het Duitse Hoogterras gedeeltelijk wegnemen,

Vanuit het Duitse Hoogterras is duidelijk te zien hoe armetierig deze beplantingsstrook is . De strook staat in geen enkele maat of schaal in verbinding met het omringende landschap.

De plantstrook van de vorige bladzijde van dichtbij.
Hier is te zien hoe de beplanting de berm reeds ont-
groeid is.

Door een brede beplantingsstrook aan te leggen kan dit
schuurcomplex nog ten dele in het landschap ingepast
worden.

Men zou de mogelijkheid kunnen onderzoeken, om de silo's niet in de hoogte maar in de breedte te bouwen. Zulke hoogte is met beplanting moeilijk nog te compenseren.

Oude open bomenrij welke diepte geeft aan het landschap en het uitzicht niet belemmeren.

Het wegenplan.

Er is 27 km. weg aangelegd of verbeterd. Binnen 10 jaar blijkt doordit gebied, een nieuwe randweg en een nieuwe vierbaansautoweg te worden aangelegd. De veranderingen in het buitengebied vertrekken zich zo snel, dat men met plannen op lange termijn, indien deze niet worden herzien, achter de feiten aanloopt.

Toekomstige ontwikkeling.

- Omschakelen van de agrarische bedrijven naar veehouderij,, kippen, varkens en tuinbouw. Dit wordt versneld door de schaalvergroting binnen de E.E.G.
- Er is in dit gebied een grote concentratie van tuinbouwbedrijven met warenhuizen te verwachten als gevolg van;
 - geschiktheid van de grond voor tuinbouw
 - gunstige ligging van wooncentra's met veel industrie in de nabijheid
 - door de versnippering van cultuurgrond door de aanleg van wegen
 - gunstige financiering voor de bouw van warenhuizen

-- uitloopgebied van de tuinders te Venlo en Tegelen
die door woningbouw moeten verdwijnen

MEN DIENT VOOR DE WARENHUIZEN EEN DUIDELIJK STRUCTUUPLAN
TE MAKEN, ZODAT NIET HET HELE GEBIED VOL MET WARENHUIZEN
KOMT TE STAAN EN OP DEZE MANIER HET KARAKTERISTIEKE
VERGEZICHT OP HET HOOGTERRAS ELIMINEERT.

Zie Kas en Landschap, hoofdstuk 5

Uitg. Staatsbosbeheer en het Min. van Landbouw en Visserij.

Op het structuurplan staat dit gebied aangegeven als
agrarisch gebied met bebouwing. Warenhuizen, varkens-
en kippenfokkerijen zijn bedrijven met INDUSTRIELE
PROCESSEN, met alle nadelen van dien en dienen dus
niet onder agrarisch gebied te vallen.

Hier is sprake van een omschakeling van grondgebruik
ten dienste van een geheel ander proces, met maatstaven
ontleend aan de industrie. (Bijhouwer).

7.3.2. DE RUILVERKAVELINGEN TE BEESEL.

=====

In 1940-1944 is de eerste ruilverkaveling uitgevoerd.
Zie bijlagen Geen I.

1964 Plan gemaakt tweede ruilverkaveling.

1970 " " derde "

De laatste twee ruilverkavelingen zijn afgestemd.

Vanuit agrarisch oogpunt zou men dit een verlies kunnen noemen. Omdat echter in de toekomst de land- en tuinbouw niet meer primair staan in dit gebied mag men hier dan ook niet van een verlies spreken maar eerder van een aanwinst. Dit gebied kan in de toekomst een belangrijk rust- en stiltegebied worden. De tuinbouw kan men dan beperkt uitbreiden, maar zal toch in de toekomst ondergeschikt worden aan de recreatie. Om rendabele tuinbouwbedrijven op te zetten is men nu reeds bezig met kavelruil toe te passen. De toekomstige land- en tuinbouw in dit gebied is een zeer complexe zaak. Graag wordt verwezen naar het rapport van;

Ir. H. Pals

"Structuur en Ontwikkeling van Land- en Tuinbouw"

Uitgave van de Provinciale Raad voor de Bedrijfsontwikkeling in de Landbouw in Limburg. Roermond 1972.

Hierin worden enkele knelpunten voor de ontwikkeling aangeduid met de oplossing of verlichting ervan.

Knelpunten zijn: De financiering

De afzetmogelijkheden

De immobiliteit van het grondgebruik

De verkavelingstoestand

De vollediggerationaliseerde landbouw telt ongeveer 30 % minder arbeidsplaatsen dan de huidige bezetting.

8.1. De Veren.

Aanwezig zijn of waren de volgende veren:

- Het Rijkspontveer tussen Reuver en Kessel, en vroeger in gebruik als gierpontveer. Zie kaart 62.
- Het Rijksvootveer bij Rijkel en Neer. Zie kaart 14.
- Het Rijksvootveer van Beesel en Kesseleik is niet meer in gebruik.

Het Rijkspontveer wordt veel gebruikt door de vrachtwagens t.b.v. van de kleiwarenverwerkende industrie, in de omgeving van de beide Maasoeveren.

Foto Frans ?

Het veer is overbelast en de geplande brugverbinding tussen Kessel en Reuver is spoedig gewenst.

Het veerhuis bij het huidige veer is verdwenen, maar de linde die voor dit huis stond, staat er nog. De boom is een duidelijk herkenningspunt, die de plaats aangeeft waar men de Maas over kan steken.

Voor het ontstaan der Veerrechten en Veergelden en het historisch-juridisch aspect wordt verwezen naar de publicatie;

De Veergelden in Limburg.
Uitgave van de Kamer van Koophandel.

blz. 7-19.

9.1. De Recreatie.

De mens zal in de toekomst steeds meer vrije tijd krijgen en een hogere welvaart, met als gevolg dat er een hogere besteding gaat plaatsvinden in de consumptieve recreatie-sector. Hoe zal men deze recreatie-druk in de toekomst opvangen, mede i.v.m. met het feit dat de omgeving van zijn eigen nieuwe woning, steeds minder te bieden heeft?

Er zal een onderzoek nodig zijn om de mogelijkheden van een harmonisch gebruik van het Maasdal en zijn omgeving dat, als gebied met landschappelijke waarden en natuurwetenschappelijke waarden, voor de recreatie na te gaan. Men zal zich tot taak moeten stellen welke waarden het gebied voor o.a. de openluchtrecreatie heeft of dient te verkrijgen. De recreatie druk uit Zuid-Limburg en het Ruhrgebied en de Randstad zal men duidelijk onder ogen moeten zien. De grootste moeilijkheid is echter dat het gedragspatroon van de recreant steeds verandert.

Aanwezig is voor de recreatie:

Zie bijlage M.

Nog niet aanwezig is een kleine jachthaven met botenverhuur langs de Maas.

De bos op het Duitse gebied is nog niet ontsloten.

De Maasoevers worden nog niet volledig benut.

Aanwezig landschapsschoon.

- De uiterwaarden langs de Maas
- Agrarisch afwisselende gebieden
- Bossages
- Houtwallen
- Kleinschalig landbouwgebied

Voor al Beesel en Rijkel hebben smalle zônes waar zich geleidelijke overgangen bevinden met onderling sterk verschillende ecologische omstandigheden.

Dit gebied dat nog niet verstoort is door hoogbouw, grote verkeerswegen en bovengrondse leidingen, kan in de toekomst voor de recreatie gebruikt worden.

Dit gebied zou in aanmerking komen voor een regionaal landschapspark. Nivellering door infrastructuur en nieuwe bebouwing (ook van nieuwbouw die nodig voor land-en tuinbouw gebouwd moet worden)

=====
zou tot een minimum moeten worden beperkt. De landschappelijke waarde kan eventueel worden versterkt en eventueel worden hersteld door aanplanting van in het landschap passende bomenrijen of hagen of van bebouwing van de voor agrarische doeleinden minst geschikte of niet meer gebruikte gronden. De bebouwing van de kernen moet geïntegreerd worden blijven in het landschap.

Passieve recreatie.

Zeer schaars zullen in de nabije toekomst de stilte gebieden worden, die vrij zijn van het ruismilieu.

Actieve recreatie.

Deze gaat gepaard met veel drukte en lawaai en kunnen even goed worden beleefd in een minder fraaie omgeving.

De behoefte aan recreatie te water neemt steeds toe. Het aantal boten dat hier aanmeerd neemt met het jaar toe.

Een ontwikkeling zoals die zich voordoet langs de Maas op Kessels gebied dient men te vermijden, omdat dit tevens gevaar inhoudt voor de passerende boten.

9.2.

De bos op het Duitse Hoogterras.

Het gebied beslaat een oppervlakte van 6000 ha. Het gebied kan nog helemaal gekarakteriseerd worden op de aanwezigheid van het basismilieu. Zie kaart 68.

In de toekomst kan het hele gebied gebruikt worden voor de recreatie. Van de gehele bos zou men een Nationaal Park kunnen maken mede i.v.m. het nabijliggend Ruhrgebied.

Enige concentratie langs de bosrand is reeds aanwezig n.l.

- horecabedrijven

Voorts wordt het gebied reeds gebruikt als fiets- en wandelroute en omser paard te rijden. De grootste moeilijkheid is echter de aanwezigheid van een Engelse munitie-depôt en de afwezigheid van een grensovergang.

In het gebied zelf is aanwezig;

- bronnen en vennen

-viswater

- veel reliëf door de kleiafgravingen

- afwisselende begroeiing

Na ontgraving dempt men de groeven gedeeltelijk,
waardoor een geaccidenteerd terrein ontstaat, zeer
geschikt voor de toekomstige recreatie.

Het laatste restje klei blijft op de bodem achter, zodat het drangwater dat uit de wanden sijpelt en in de groeve blijft staan. Hierdoor ontstaat een vegetatie van o.a. riet.

Soms wordt de groeve volledig dichtgegooid en geheel opnieuw ingeplant.

De vegetatie in het gebied is zeer gevarieerd.
Hier op de foto zijn berkenbossen te zien met
een onderbegroeiing van varens.

Het gebied is bosbouwkundig ontsloten. Het gebied levert een steeds wisselend beeld op voor de bezoeker.

Door de aanleg van een autosnelweg wordt de bosrand geheel ontsloten. Het randgebied kan verder voor de bermrecreatie geschikt worden gemaakt.

Het Duitse Hoogterras is een toekomstig recreatie-
gebied bij uitstek!

10.1.SAMENVATTING DER BELEIDSASPECTEN.

=====

De hier aanbevolen beleidsaspecten, moeten gezien worden als een poging, terverrijking van het landschap of om het te behouden.

De beplanting.

Het grootste deel der visuele vervuiling, buiten de bebouwde kom, is d.m.v. een erfbeplanting of een landschappelijke beplanting te verminderen.

Iedereen die een erfbeplanting of een landschappelijke beplanting wil hebben , buiten de bebouwde kom, kan zich wenden tot het Staatsbosbeheer in Maastricht.^{en} De plankosten worden volledig gesubsidiëerd en het plantmateriaal en arbeidsloon inclusief onderhoud tot max. 50% .

De visuele vervuiling in de bebouwde kom, kan met brede groenstroken aangepakt worden.

De Bossen.

Ten behoeve van de recreatie kunnen de naaldboutbossen omgevormd worden tot een gemengd bos.

DE HOOFDSTRUCTUUR VAN DE TOEKOMSTIGE BEPLANTINGEN DIENT EEN SCHAAALVERKLEINENDE FUNCTIE TE KRIJGEN. (vooral het Meerlebroek).

Recreatie.

Men dient duidelijke opvangcentra te maken of uit te

bouwen, om een verpaupering van het milieu tegen te gaan. Dit kan door een duidelijke structuur aan te geven waarbij het beleid niet alleen afgestemd wordt op feitelijke gegevens die men verkregen heeft uit onderzoek. Volgens de nota van de tweede wet op de ruimtelijke ordening, moet het beleid ten aanzien van de ontwikkeling van de recreatiegebieden gericht zijn op:

- a. bevordering van een zo groot mogelijke diversiteit van recreatieve mogelijkheden;
- b. een zo doelmatig gebruik van de bestaande recreatiepunten;
- c. het ontwikkelen van goed gesitueerde en ingerichte recreatieruimten en recreatieve accommodatie van verschillende aard.

Voorts zullen voor een doelmatig beleid gegevens moeten worden verschaft over recreatie gedrag, recreatiewensen, de te verwachten druk op het gebied en het zich thuisvoelen van de recreanten.

Voorts kunnen de Maasoeveren veel intensiever benut worden in de toekomst, door ze o.a. te ontsluiten en kleine aanlegsteigers aan te leggen.

Kanttekeningen bij het structuurrapport.

Zie kaart 28.

De dubbelbaans interlokale weg en de enkelbaans interlokale weg, doorsnijden het smalle gebied op de Maasterrassen op een grove manier. Men zou de mogelijkheid kunnen onderzoeken om het verkeer van de randweg voor een gedeelte via de interlokale dubbelbaans weg te leiden, zodat het gebied niet door allerlei wegen in mootjes wordt gehakt. De ongelijkvloerse kruisingen dienen zo veel mogelijk met tunnels te worden gebouwd om zodoende het gebied open te houden.

De toekomstige industrieterreinen dienen buiten de woonkernen gesitueerd te worden.

Kanttekeningen bij het structuurplan.

Het is wenselijk het openbaar groen onder te verdelen in

- openbaar gebruiksgroen
- groenstroken

De onderverdeling te hanteren van:

- natuurgebied
- gebied van landschappelijke hoge waarde
- agrarisch gebied met bebouwing
 zonder bebouwing
- industriegebied met tuinbouwbedrijven met industriële
 processen
 -industriën

De randstrook ten oosten van de gemeente gedeeltelijk te beplanten en geschikt te maken voor de bermrecreatie.

Structuurplan maken voor de toekomstige warenhuizenconcentratie in het Meerkebroek.

11.1.

GERAADPLEEGDE INSTANTIES, PERSONEN, KAARTEN en LITERATUUR.
=====

Topografische Dienst te Delft

- topografische kaarten 1-4
- " " in grijsdruk 13-16
- oude topografische kaarten 61-64
- hoogtekaarten 9-12
- grondgebruikskaart 0
- luchtfoto's 29-36 en 66
- fototheek
- bibliotheek

Militairgeographisches Amt te West-Duitsland

- topografische kaart 27

Dictaat Landschapskunde

- Ir. J. Pilon

Landschapsscriptie van P. Hendrix te Venlo-West over
het landschap in de Gemeente Belfeld

V.V.V. kantoor te Reuver M

- E, Franquinet,
- Boerderijtypen in Limburg.

Nota over de openluchtrecreatie in Limburg

- Concept: Midden en Nrd. Limburg

Gemeente Beesel

- Archief
- Oude Kaarten
- R.E.C. Hover
- B.v. d. Hombergh
- Structuurplan van de Gemeente Beesel 28
- Kaart met kadastrale grenzen 67
- Meerjarenplan van investeringen der Gemeente 43-42 en L

Provinciale Planologische Dienst

- archief en bibliotheek N
- kaart 53-en 60
- Stedebouw en Volkshuisvesting 1968
- Toelichting structuurvisie van het grindwinningsgebied in Limburg
- De Veergelden in Limburg
- Rapport van de Kamer van Koophandel
- Landbouw en Landschap van morgen
- Uitg. Contact commissie voor natuur en landschapsbescherming

De monumentenzorg in de provincie Limburg

- Uitg. de culturele raad Limburg

Het Nederlandse Landschap Ir. Bijhouwer a

- Uitgave de Hofstad te Den Haag

Toekomst van het bestuur in Nrd. Limburg

- Uitg. Ontwikkelingsorgaan in Nrd. Limburg

Landschappen in het Beneluxgebied

- Dr. H.A. Visscher Uitgave Aula reeks

Ir. W. Thijssen

- Voorstudie van de openluchtrecreatie in Nrd. Limb.
- Model voor een toekomst van het Limb. Landschap

Cult. Maatschappij van Kleef

- Bomenplan 24-26

Dhr. van de Velden

Rijksarchief in Limburg te Maastricht

- Tranchaud* kaart en oude kaarten 54-59 en 65

Streekplan van Venlo en omstreken

Kas en Landschap

- Uitgave Staatsbosbeheer

Heidemij te Den Bosch

- Ruilverkavelingsrapporten van Reuver en Beesel
20-23 en 41-44 B en C, H, I.
- P. Schuring
- N.A.M. Sengers

Cultuurtechnische Dienst te Roermond

- Uit archief ruilverkavelingsrapporten 39 en 40 G,J

Rijks Waterstaat

- Dhr. Jacobs

Stichting het Limburgs Landschap

- Limburgse Landschappen

Publikaties in ons Weekblad door Ger Kr.

" " " " " M. Hensen

Roerstreek 1969

- Uitgave Heemkundevereniging Roerstreek '69
Roermond blz. 58-65

Limburgs verleden deel 1 en 2

- Uitgave van het Limburgs Geschied en Oudheidkundig
Genootschap

Geologische Dienst te Haarlem

- Geologische kaarten 5 t/m 8
- Toelichting K

Staatsuitgeverij te Den Haag

- Waterstaatskaart 17
- Tweede Nota over de ruimtelijke ordening in Ned.

Pudoc te Wageningen

- Bodemkaarten 17 en 18
- Toelichting A

Rapport inzake de passieve recreatieelangs de Kromme Rijn.

Kadaster te Roermond

- Minute-plans

Staatsbosbeheer te Maastricht

- Pré-adviezen voor de ruilverkaveling te Beesel 38
- Rapporten van meldingsgebieden E en F

R. M. Olthoff te Reuver

- Onderzoek naar de groeiplaatsen van veldflora. D